

من کنت مولاه فهذا علی مولاه
عید سعید غدیر خم
عید ولایت و امامت
مبارک باد

مسئول مرکز امور صیانتی حوزه

کمک روحانیت در جریان سیل
برابر چند سال تبلیغ بود

دلایل عقلی و نقلی
وجوب امر به معروف
ونهی از منکر

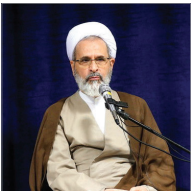
آیت‌الله سیدمحسن خراسی

● امر به معروف و نهی از منکر، بر هر خردمند و حکیمی واجب است و تنها بر خدا واجب نیست، که از گفته صاحب جواهر بر می‌آید.

آیت‌الله شیخ عیسی قاسم
ایده قرآنی اسلام
نیاز به رسانه دارد

● جبهه رسانه‌ای، جبهه‌ای مهم در میدان جهاد اسلامی است و نقشی بزرگ و سازنده در راه خدمت به اسلام و خدمت به بشریت در دنیا ایفا می‌کند.

مدیر حوزه‌های علمیه
بعد بین‌المللی رسانه حوزه
و رابطان آن
در جهان ارتقا یابد

● رسانه حوزه بلندگوی روحانیت و همه حوزه است و این‌که به نهادها و دستگاه‌های دیگر نیز می‌پردازد نیز مقبول است.

از سوی مقام معظم رهبری و مراجع عظام تقلید و علما صورت گرفت |

تجلیل از ده‌ها سال مجاهدت علمی، انقلابی و اجتماعی

آیت الله آصف محسنی رحمته‌الله

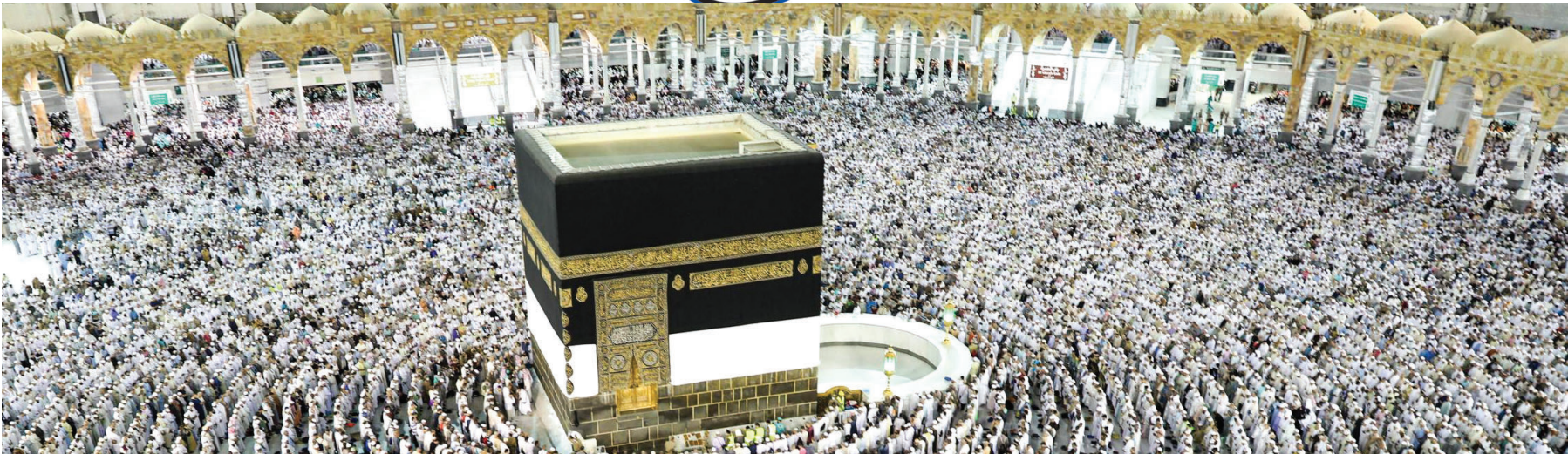
۷

در ۲۴ صفحه منتشر شد |

اکمال‌الدین

ویژه‌نامه عید سعید غدیر خم

شمیمه رایگان

امام خامنه‌ای در پیامی به زائران بیت‌الله الحرام تصریح کردند

استکبارستیزی

دست‌آورد حیاتی حج

آیت‌الله یزدی در دیدار دادستان‌های سراسر کشور تأکید کرد

ضرورت مراقبت از حقوق عمومی مردم

وظیفه اصلی دادستان‌ها

رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با ابراز خرسندی از این‌که قوه قضاییه با ورود حجت‌الاسلام والمسلمین رئیسی از رکود و کندکاری نجات پیدا کرده است، تأکید کرد: امروز تحرکات بسیار خوبی را از سوی رئیس قوه قضاییه شاهد هستیم؛ برخی قضات برای حکم دادن مردم را حدود پنج سال معطل نگه می‌داشتند؛ در این زمینه نسبت به دوره جدید قوه قضاییه امیدوار هستیم.

به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله یزدی، ۱۷ مرداد در دیدار با دادستان‌های سراسر کشور در دفتر جامعه مدرسین حوزه علمیه قم گفت: یکی از مهمترین اصولی که همه ما باید رعایت کنیم، توجه به این است که در این دنیا چه می‌خواهیم و خداوند چه تکلیفی بر عهده ما نهاده است.

آیت‌الله یزدی با ذکر این مطلب که این قضیه‌ای که اگر انسان ایمان و عمل صالح و توأسی به حق و صبر نداشته باشد، زیانکار است، یک قضیه کلی است، تصریح کرد: مسئولان فعال در نظام اسلامی از این مسئله مستثنا نیستند، بلکه باید بر تکالیف عامه همه مردم، تکالیف بسیار مهمی بر دوش دارند؛ بدون شک اگر کسی در یک پست مهم برخلاف قانون و شرع، بنا به رضایت خاطر یک شخص دیگر عمل کند، قطعاً زیانکار است.

رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم بیان کرد: نباید به خاطر خوش‌آمد یا بدآمد کسی، از قانون و شرع بگذریم؛ همه باید مراقب رفتار خود باشند که مرتکب خلاف نشوند تا نه در دنیا و نه در آخرت بازخواست نشوند.

آیت‌الله یزدی در ادامه با اشاره به تکالیف شرعی و قانونی دادستان‌ها یادآور شد: وظیفه اصلی دادستان‌ها، مراقبت از حقوق عمومی مردم است؛ البته باید در نظر داشت که قبل از حقوق مردمی، حقوق الهی را باید رعایت کنیم؛ زیرا رعایت این حقوق الهی بسیار مهم است.

حقوق‌های صد میلیونی برای چه به برخی افراد داده می‌شود؛ وقتی سؤال می‌پرسیم، می‌گویید که این فرد در چند پست مسئولیت دارد و کار غیر قانونی نکرده است؛ ولی او نباید در چند پست مسئولیت داشته باشد و این مسأله مهمی است که به آن اعتراض داریم.

رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با اشاره به اهمیت رعایت سبک زندگی اسلامی از سوی مسئولان، گفت: مسئولان نباید در جامعه اسلامی که مردم در آن زندگی متوسط دارند، از زندگی‌های اشرافی برخوردار باشند؛ اگر دادستان‌ها از سطح زندگی بالاتری نسبت به مردم عادی برخوردار بوده و ماشین‌ها و خانه‌های گران‌قیمت داشته باشند، بدون شک موجب عصبانیت مردم خواهد شد؛ شما که در جلوی دید مردم زندگی می‌کنید و زندگی‌تان الگوی مردم است از چیزهای میح و حال هم چشم‌پوشید تا سبب آبروی اسلام نشوید.

عضوفقهای شورای نگهبان با اشاره به وظیفه مسئولان برای مقابله با طرح‌های دشمنان و مستکبران یادآور شد: مسئولان اجرایی ما باید در نظر داشته باشند که طرح‌های استکباری در اتاق فکر دشمن تجزیه و تحلیل می‌شود و آن را در قالب طرح‌های خوب و بشردوستانه به ما ارائه می‌کنند، بنابراین همواره باید نسبت به پشت‌پرده‌های کمیسیون‌ها و کنوانسیون‌هایی که به ما پیشنهاد همکاری می‌دهند، مراقب باشیم.

وی خطاب به دادستان‌های حاضر در این جلسه بیان کرد: شما دادستان‌ها باید جلوی افرادی که به هر قیمتی می‌خواهند در این حکومت حضور داشته باشند و به میز خود دل بسته‌اند را بگیرید؛ امروز همه باید بدانیم که میز البته باید توجه داشته باشیم که ما مجاز نیستیم که با جابجایی مفاهیم قانونی و تفسیرهای به ظاهر موجه، اعمال غیر قانونی افراد را موجه جلوه دهیم.

آیت‌الله یزدی در ادامه با انتقاد از حقوق‌های نجومی بیان کرد: چرا باید به یک فرد این همه حقوق داده شود؛

مدیر حوزه‌های علمیه خواهران

حوزه علمیه خواهران باید به یک جریان قدرتمند تحول در اجتماع تبدیل شود

در برابر گفت‌وگو غفلت مطرح فرمودند و آرام آرام با جذب انسان‌ها، تغییراتی در وجود آنان ایجاد شد.

مدیر حوزه‌های علمیه خواهران کشور ادامه داد: حضرت یک سلسله ارزش‌ها را در حین انقلاب مطرح می‌کردند و انقلاب به مدد همین پیام‌ها در قلوب انسان‌ها تحول ایجاد می‌کرد، طبع انقلاب چنین است بنابراین انقلاب برای تغییر باید ببیند چه هست و چه نیست. حدود ۵۴ سوره نازل شد و هویت بخشی به مسلمانان صورت گرفت و خداوند از سوره علق تا حجر این مسیر را ادامه داد تا این‌که مسلمانان دیده شدند و تهاجم دشمن آغاز شد. وی اضافه کرد: با توجه به دوران رسول خدا می‌توان یافت چطور باید در برابر تهاجم دشمنان عمل کرد چرا که پیامبراکرم ﷺ بعد از ابلاغ دین اسلام به مقاومت‌سازی جامعه اسلامی اقدام کردند. اگر پیامبر خدا ﷺ نبود توسعه دین توسط جریان قدرتمند تحول در اجتماع صورت نمی‌گرفت و امروز چیزی به نام اسلام وجود نداشت.

مدیر حوزه‌های علمیه خواهران کشور، شکل‌گیری جامعه‌ایمانی را در گرو پایبندی و عمل به عهد و میثاق‌ها بیان کرد و گفت: شهید صدر می‌گوید: کار پیامبراکرم ﷺ این بود که شبه‌جزیره عربستان را تبدیل به پایگاهی برای تشکیل امت اسلامی قرار بدهند که انجام دادند؛ اگر ما می‌خواهیم

حجت‌الاسلام والمسلمین بهجت‌پور گفت: حوزه‌های علمیه خواهران در گام دوم انقلاب باید به یک جریان قدرتمند تحول در اجتماع تبدیل شوند. به گزارش خبرگزاری رسا، حجت‌الاسلام والمسلمین بهجت‌پور، ۱۷ مرداد در مراسم افتتاحیه دوره آموزشی توانمندسازی مبلغین در گام دوم انقلاب که به همت سازمان بسیج اساتید، طلاب و روحانیان در دانشکده حضرت زینب علیها السلام برگزار شد، بیانیه گام دوم انقلاب که حضرت آقا آن را ترسیم فرمودند در اصل پاسخ به مطالباتی است که سال‌ها قبل از دستگاه‌ها برای پیشرفت کشور داشتند.

مدیر حوزه‌های علمیه خواهران کشور با اشاره به این‌که بیانیه گام دوم انقلاب نشان می‌دهد که ملت ایران گام‌های ارزشمند و استواری را در طول ۴۰ سال انقلاب اسلامی برداشته‌اند، ادامه داد: با توجه به نگاه رهبری معظم‌له در بیانیه گام دوم، ملت ایران راه زیادی را تا به امروز پیش رفته و به همین خاطر امروز شاهد به نتیجه رسیدن شکوه ارزش‌های اسلامی در سطح جهان و منطقه هستیم.

وی با بیان این مطلب که ملت ایران با پیروزی انقلاب اسلامی رژیم دو هزار ساله پهلوی را نابود کرد، ابراز داشت: در حال حاضر ما در مرحله جامعه‌سازی هستیم و مراحل بعدی، حرکت به سوی تشکیل حکومت اسلامی و ایجاد تمدن اسلامی است که باید در گام دوم انقلاب مورد توجه قرار گیرند.

حجت‌الاسلام والمسلمین بهجت‌پور با اشاره به این‌که قرآن کریم در طول ۲۳ بر قلب نازنین پیامبراکرم ﷺ نازل شد و تغییراتی را در وجود انسان‌ها ایجاد کرد، اظهار داشت: رسول خدا ﷺ با استفاده از قرآن کریم توانستند تغییراتی را در جامعه شرک‌آلود آن زمان ایجاد و ارزش‌های ناب اسلامی را ارائه دهند؛ نخستین اقدام ایشان این بود که حضرت با آغاز یک انقلاب به‌صورت پنهانی گفت‌وگو قرآن را

لزوم ارتباطات علمی با اهل سنت و تبیین اصول مذهب شیعه

ایده قرآنی اسلام نیاز به رسانه دارد

هیچ کتابی و هیچ اصلی نیست که طرحی موفق‌تر از طرح قرآن برای زندگی داشته باشد. هیچ طرحی مثل طرح قرآن و هیچ ایده‌ای مانند ایده قرآن و هیچ حقی در سطح قرآن وجود ندارد، اما با همه این احوال و با سابقه‌ای که هیچ کتاب یا اندیشه‌ای در زمین به پای قرآن نمی‌رسد، اسلام که ایده قرآن است نیاز به رسانه دارد، رسانه‌ای که فقط در اختیار گروه معینی نباشد بلکه رسانه‌ای مشترک که هر مسلمانی بر اساس امکانات خود در آن شرکت داشته باشند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله شیخ عیسی احمد قاسم، ۱۸مرداد در محل اقامت خود در شهر مقدس قم، با جمعی از فعالان رسانه‌ای در ایران دیدار و در جمع آن‌ها به سخنرانی پرداخت؛ متن سخنان رهبر‌نهیض شیعیان بحرین به این شرح است:

سلام بر شما ای برادران عزیز و مؤمن و فعالان و مجاهدان در راه خدا

شما یکی از مهم‌ترین جبهه‌های دفاع و جهاد در راه خدا و یاری‌دهنده حق هستید. جبهه رسانه‌ای، جبهه‌ای مهم در میدان جهاد اسلامی است و نقشی بزرگ و سازنده در راه خدمت به اسلام و خدمت به بشریت و گسترش کلمه حق در دنیا ایفا می‌کند.

اگر جبهه‌های درجه دومی در بین جبهه‌های جهاد وجود داشته باشد واضح است که شما آن جبهه نیستید، بلکه شما جبهه‌ای از مهم‌ترین جبهه‌های جهاد هستید.

هیچ تفکر حق یا تفکر باطلی نیست که برای جانداختن آن در دل مردم و در زندگیشان نیاز به وسایلی نداشته باشد.

قرآن، بزرگ‌ترین حق در زمین است و در سمت دیگر کمونیسم و امپریالیسم و مارکسیسم قرار دارند. همه این‌ها نیاز به رسانه دارند. قرآن بزرگ‌ترین حق است و هیچ زبانی بلیغ‌تر و هیچ حقی درخشان‌تر از آن وجود ندارد.

شما پیش‌گام مسئولیت در ایفای نقش رسانه‌ای موفقیت‌آمیز در اسلام هستید و اگر چه سایر مسلمانان نیز در این زمینه مسئول هستند.

وجه تمایز رسانه‌های اسلامی از سایر رسانه‌ها، صداقت، صحیح بودن هدف، اخلاص، یاری حق و عدالت است. ترویج سخنان راست مانند سخنان دروغ نیاز به کارگردانی هنری دارد.

سخنان دروغ فاقد پایه‌ای برای مورد قبول واقع شدن هستد بلکه فقط به جان‌ها و قلب‌ها حمله ور می‌شوند. سخنان دروغ فاقد حقانیت و هدف صحیح و اخلاص و تفکر عمیق هستند و به همین دلیل ترویج‌دهندگان آن برای دستیابی به جادوی کلام به هترتوسل می‌شوند.

اما سخنان شما که ان‌شاءالله سخنان قرآن و حق است و به همین سخنان سخنان شما به‌طور ذاتی مورد قبول واقع می‌شود. سخنان صادقانه و سخنان حق نمی‌تواند مورد اعتراض واقع شود و این ویژگی ذاتی سخنانی است که شما حامل آن هستید، بنابراین فقط به عنصر هنر برای ترویج سخنان خود نیاز دارید.

سخنان شما به هدف مطلوب دست نخواهد یافت مگر این‌که به خدا متوسل شوید و غرور و تکبر را کنار بگذارید. هر موفقیتی را به دست آوردید عقل و دین می‌گوید که نباید آن‌را به خودتان منتسب کنید، چرا که بر اساس آیه قرآن «و ما رمیت اذ رمیت ولكن الله رمی- پس شما را از غرور و تکبر برحذر می‌دارم. اخلاص شما برای خداوند تعالی و استعانت از او و تلاش‌های زیاد در راهش و دستیابی به شیوه‌های موفقیت‌آمیز در کار رسانه و انتشار امتیاز کار شما است.

رسانه حوزه بلندگوی روحانیت و همه حوزه است

و این‌که به نهاده‌ها و دستگاه‌های دیگر نیز می‌پردازد نیز مقبول است؛

زیرا این سخن‌گویی حوزه دین با گفتمان اسلام ناب

قابل قبول و نظر است؛ رسانه حوزه سخن‌گوی اخص

مجموعه شورای عالی، مدیریت حوزه، علما و مراجع است.

محتوایی در خبرگزاری حوزه و افق حوزه باید با اتقان بسیار بیشتری تولید شود. عضو شورای عالی حوزه با اشاره به عمق‌بخشی به مطالب و مباحث خبری، تصریح کرد: رسانه حوزه بلندگوی روحانیت و همه حوزه است و این‌که به نهاده‌ها و دستگاه‌های دیگر نیز می‌پردازد نیز مقبول است؛ زیرا این سخن‌گویی حوزه دین با گفتمان اسلام ناب قابل قبول و نظر است؛ رسانه حوزه سخن‌گوی اخص مجموعه شورای عالی، مدیریت حوزه، علما و مراجع است.

آیت الله اعرافی اضافه کرد: در بخش مدیریت حوزه کارهای خوبی انجام شده است، این‌که از ۲۰۰ طرح بزرگ حوزه سخن می‌گوئیم به این معنی است که باید کار زیادی روی انعکاس آن‌ها انجام شود؛ البته سیاست ما این نیست که این کارها را به رخ بکشیم؛ ولی این کار باید در یک سطح متناسبی انجام شود.

*تأکید بر لزوم توسعه فعالیت‌های بین‌المللی رسانه حوزه

آیت‌الله اعرافی با اشاره به فعالیت‌ها و توسعه عرصه بین‌المللی خبرگزاری حوزه، بیان کرد: در این زمینه نیز می‌توان با این مشکلات مادی کاری انجام داد؛ باید تدابیری اتخاذ شود که در ۱۰۰کشور چندین رابط داشته باشیم.

وی گفت: بنده بخش خطبه عربی را در نماز جمعه قم چند مدتی ترک کردم؛ ولی مخاطبان بسیاری بر ادامه این سخنرانی عربی تأکید کردند؛ این سخن را برای این بیان کردم که بگویم قم، هنوز مورد توجه بین‌الملل است و باید برای این بخش از مخاطبان جهانی، تولیدات خوب داشته باشیم.

🔴**فناوری‌های پیشرفته نیز باید در رسانه رسمی حوزه تسری یابد**

مدیر حوزه‌های علمیه اظهار کرد: فناوری‌های پیشرفته نیز باید در رسانه رسمی حوزه تسری یابد؛ اگر با فناوری‌های پیشرفته جلو نرویم، قطعاً عقب می‌مانیم؛ در سال اول به دنبال شبکه‌های ماهواره‌ای هم بودیم که امروز می‌بینیم، این شبکه‌ها هم در حال منسوخ شدن هستند که باید با ظرفیت‌های جدید پیش برویم.

🔴**رسانه حوزه در مسئله سیل درخشید**

وی با تقدیر از فعالان رسانه‌ای حوزه، یادآور شد: خوشبختانه گزارش‌های خوبی در دوران سیل از سوی خبرگزاری حوزه بازتاب داده شده که این حرکت عظیم اجتماعی حوزوی به خوبی و به‌شکل عالی در این رسانه منعکس شد؛ رسانه حوزه در این زمینه درخشید.

آیت‌الله اعرافی با اشاره به اهمیت اهتمام به مراکز صفی و مدارس، بیان کرد: تقویت شورای علمی در رسانه حوزه امری بسیار مهم است که باید انجام شود؛ امیدواریم امسال به برخی از بندهای مهم در توسعه خبرگزاری چه در حوزه محتوایی و چه زیرساختی توجه جدی شود و کارها را تسریع کنیم.

رسانه حوزه وارد عرصه‌های جدید می‌شود

بر اساس این گزارش، حجت‌الاسلام والمسلمین حسینی کوهساری نیز در این مراسم، با تبریک روز خبرنگار به همه فعالان رسانه‌ای، گفت: آیت‌الله اعرافی در این دو سال اخیر با شرایط سنگین و سخت مالی حوزه، از میان ۶۰۰ برنامه حوزه، کمتر از ۱۰ عنوان را استنفا کرده که یکی از آن‌ها رسانه حوزه بود.

مسئول مرکز ارتباطات و بین‌الملل حوزه‌های علمیه افزود: در این مرکز ۵ برنامه داریم که بخش رسانه در این میان استنفا شده است که نشان‌دهنده عنایت مدیر محترم حوزه به این برنامه و رسانه است.

مدیر عامل خبرگزری حوزه بیان کرد: آن چیزی را که به‌دست آمده، با همه پیشرفت‌های کمی و کیفی و مجاهدت‌هایی که رخ می‌دهد، در تراز حوزه‌های علمیه نمی‌دانیم و تصور می‌کنیم که مباحث رسانه‌ای حوزه باید تراز فاخرتری داشته باشد و از این‌که با همه تلاش‌ها در آن تراز به‌ویژه تراز مدنظر مقام معظم رهبری در حوزه تمدن‌سازی نیستیم عذرخواهی می‌کنیم. وی با بیان این که به‌رغم کم شدن نیروها و ظرفیت انسانی، کار جهادی نیروهای فعلی بیشتر شده است، اظهار کرد: امروز به‌فضل الهی و با کادر سازی انجام‌شده و ارتباطات بین رسانه‌ای و تربیت طلاب جوان، آمادگی آن را داریم که یک خیز جدی برداریم و رسانه حوزه را وارد یک مرحله جدید کنیم تا بتوانیم قدری از فاصله خود با وضعیت مطلوب کم کنیم.

گفتنی است، در ابتدای این مراسم حجت الاسلام عزیزی سردبیر افق حوزه و صرایی عارف سردبیر خبرگزاری حوزه، گزارشی از فعالیت‌ها و کارکردهای مجموعه‌های تحت مسئولیت خود ارائه کردند.

مدیر حوزه‌های علمیه

بعد بین‌المللی رسانه حوزه و رابطان آن در جهان ارتقا یابد

مدیر حوزه‌های علمیه کشور بر ارتقای بعد بین‌المللی رسانه حوزه علمیه تأکید کرد و اظهار داشت:

صدای حوزه علمیه در جهان خریدار و همراه دارد؛ لذا می‌بایست حداقل در ۱۰۰کشور جهان رابط داشته باشیم. رسانه حوزه بلندگوی روحانیت

و همه حوزه علمیه است و این‌که به نهاده‌ها و دستگاه‌های دیگر نیز می‌پردازد، نیز مقبول است؛ زیرا این سخنگویی حوزه دین با گفتمان اسلام ناب قابل قبول است؛ رسانه حوزه سخن‌گوی اخص مراجع عظام، علما، مجموعه شورای عالی و مدیریت حوزه است.

به گزارش خبرگزاری حوزه آیت‌الله اعرافی، ۱۵مرداد در آیین بزرگداشت روز خبرنگار و رونمایی از سایت جدید خبرگزاری حوزه

که با حضور حجت‌الاسلام والمسلمین کوهساری مدیرعامل خبرگزاری حوزه، سردبیران، دبیران، خبرنگاران و عوامل اجرایی رسانه حوزه

در مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه برگزار شد، با تبریک روز خبرنگار به همه فعالان رسانه‌ای، گفت:

فعالان رسانه‌ای در کسوت‌های مختلف در خبرگزاری رسمی حوزه و افق حوزه، خدمات شایانی انجام داده‌اند که این خدمات در خور تحسین است.

وی افزود: در سال‌های اخیر که با شرایط بسیار سخت مالی و بودجه‌ای مواجه بودیم، شاهد اهتمام و مجاهدت شبانه‌روزی و روح بسیجی و البته کم‌توقع این مجموعه منشأ ماندگاری و رشد و تعالی برنامه‌های این رسانه بوده است.

آیت‌الله اعرافی با بیان این که خوشبختانه فعالان خوش‌فکر و کوشا و فعالی در این مرکز گردهم آمده‌اند و کاروان مبارکی در حوزه اطلاع‌رسانی فعال شده که قابل تقدیر است، گفت: اشکالاتی که در بخش امکانات مطرح شده است، قابل تأیید است و حتی بسیاری از کمبودها

نیز بیان نشد؛ ولی شرایط اقتصادی جدید کشور و حوزه علمیه به همه آشکار است؛ ولی این کمبودها مورد غفلت نیست.

مدیر حوزه‌های علمیه به تلاش‌های صورت‌گرفته در زمینه خودکفایی هرچه بیشتر حوزه‌های علمیه اشاره و اظهار کرد:

اگر مجموعه ظرفیت‌های بالقوه حوزه علمیه تأمین شود، قطعاً گام‌های مهمی برای استقلال مالی حوزه علمیه برداشته خواهد شد؛

بسیاری از برنامه‌های حوزه از جمله ۲۰۰ فعالیت بدون پول انجام شده است.

برخی دانشوران باقی مانده است؛ همین گزارشات یکی از پایه‌های مهم برای تاریخ حوزه‌های علمیه است.

🔴**هویت تاریخی حوزه در دست رسانه آن است**

وی گفت: گزارش‌های درست و جامع و دقیق غیر از موج و بورد امروزین، هویت تاریخی درست حوزه راپایه ریزی می‌کند و رسالت ما در این زمینه بسیار سنگین است؛ تمامیت حوزه را باید در گزارش، خبر و تحلیل خود بازتاب دهید که این امر منشأ برکاتی در ایران و جهان است و برای آینده نیز مبنای یک مسئله درست و دقیق خواهد بود.

مدیر حوزه‌های علمیه با اشاره به گسترش فعالیت‌های آموزشی خبری، اظهار کرد: جریان خبر در روزگار ما وابسته به این است که هرچه بیشتر سرباز، همراه و همکار در همه بدنه‌ها پیدا کنیم؛ به‌گونه‌ای که از هر ۱۰ طلبه و استاد، همراه شما در تولید خبر و گزارش باشد و این مسئله مستلزم آموزش‌های گسترده و البته صرفه‌جویی در هزینه‌های مادی است.

🔴**ضرورت شبکه‌سازی جریان گردش اطلاعات حوزه**

عضو شورای عالی حوزه با ذکر این مطلب که درخت‌واره آموزشی و کاربردی بال دیگری در کنار بال علمی و آموزشی است که در حال طراحی است و بخشی از آن باید در حوزه رسانه‌ای و خبری باشد، به اهمیت شبکه‌سازی جریان گردش اطلاعات حوزه، اشاره کرد و افزود: یک شبکه رسمی درونی و بیرونی باید داشته باشیم و با همه سختی‌ها باید این کار را انجام دهیم؛ این شبکه نیز باید بسط و گسترش یابد و به یک جریان منسجم و نظام‌وار در داخل و خارج از کشور مبدل شود.

وی با اشاره به مرجعیت حوزوی رسانه حوزه گفت: این مرجعیت رسمی حوزوی بسیار مهم است که البته بار سنگین و رسالت حساسی را نیز به دوش شما می‌گذارد که باید در همه کارهایتان به این مسائل توجه کنید؛ فعالان رسانه رسمی حوزه، همه باید عناصر سنگین‌تر شده را در همه اقدامات خود تسری دهند.

مدیر حوزه‌های علمیه اظهار کرد: مباحث محتوایی که در این خبرگزاری دنبال می‌شود، باید قوی‌تر از گذشته دنبال شود؛ اتقان بالاتر موضوعات رسانه حوزه نیازمند تلاش هرچه بیشتر است؛ مباحث علمی، تاریخی و فرهنگی،

🔴**فعالیت ۷۰۰استاد برای تدوین درخت‌واره دانشی حوزه علمیه**

وی افزود: بیش از ۷۰۰ استاد روی درخت‌واره دانشی حوزه کار کرده‌اند که اگر قرار بود، هزینه استاندارد انجام شود، میلیاردها تومان هزینه می‌برد؛ ولی حتی حق جلسات به اساتید داده شد با هزینه‌های استاندارد که باید انجام می‌شد، بسیار فاصله دارد.

عضو شورای عالی حوزه با بیان این که تمام این برنامه‌ها در شرایطی بود که ماعلاوه بر تنوم روی نصف حرکت کرده است، تصریح کرد: این مطالب را برای قدردانی از فعالان رسانه‌ای و مجموعه‌های مدیریتی در حوزه بیان می‌کنیم که با این مشکلات این ریل‌گذاری به‌خوبی انجام شده است و در آینده می‌تواند ما را در عرصه‌های مختلف علمی و آموزشی و تبلیغی و... به موفقیت برساند.

آیت‌الله اعرافی یادآور شد: طرحی که خارج از مدیریت و البته با اشراف مدیریت انجام می‌شود، مسئله هوش مصنوعی و اجتهاد است؛ زیرا آینده علم و دانش بشری به این عرصه گره خورده و این امر، امری فراتر از حرکت‌های نرم‌افزاری و به‌کارگیری فناوری‌های حوزوی است که این امر نیز باید انجام شود.

وی با بیان این که آن‌چه پشتوانه این حرکت‌ها بوده است، عزم، ایمان، اخلاص و نگاه بلند فعالان حوزوی و مجموعه مدیریت است که بتواند این رسالت را محقق کند؛ باید با وجود همه مشکلات، صبورانه به پیش برویم و متوقف نشویم؛ می‌توانستیم به خاطر کاهش بودجه و عدم امکان جذب نیروی جدید مدعی باشیم که تنها وضع موجود را حفظ می‌کنیم و کسی نبود که به ما معترض شود؛ ولی چنین نبود و روند کار پیشرفتی بوده است.

مدیر حوزه‌های علمیه اظهار کرد: ما خود را با همه مشکلات متعهد کرده‌ایم که کارهای بزرگ و بسیار مهم را در همین دوران عسرت و با همکاری همکاران خود پایه‌گذاری کنیم؛ باید با الهام از خون پاک شهیدان و اعتلای حوزه‌های علمیه مجاهدانه تلاش کنیم و با دست خالی برنامه‌های مهم و راهبردی را رقم نزنیم.

🔴**رسانه حوزه حرکت ۲۰ سال آینده را ترسیم کند**

عضو شورای عالی حوزه تصریح کرد: مجموعه خبرگزاری حوزه و افق حوزه و سیستم اطلاع‌رسانی و تحلیل اخبار در حوزه باید از یک منشور راهبردی راهنما برخوردار باشد؛ چنان‌چه در همه قلمروها از برنامه کلان هدایت‌گر برخوردار هستیم، شما نیز باید از چند سند راهنما و منشور جامع برخوردار شوید که حرکت ۲۰ سال آینده را ترسیم کند که این کار در حال انجام است.

وی با ذکر این مطلب که همه حوزه، به‌شکل دقیق، جامع و سنجیده در خبرو گزارش شما بازتاب پیدا کند، یادآور شد: این کار باید به‌گونه‌ای که یک قرن دیگر با مراجعه به آثار شما در خبرگزاری واقف به‌راحتی بتوان حوزه امروز را شناخت، تحلیل و تفسیر کرد که این امر بسیار مهم است.

آیت‌الله اعرافی با اشاره به این که زمانی‌که مرحوم آیت‌الله حائری مؤسس حوزه علمیه قم از دنیا رفتند، این حوزه بین ۳۰۰ تا ۵۰۰ طلبه داشت که البته بسیار با برکت بود که در ۴۰ سالگی خود تنوری نظام ولایت فقیه را تولید کرد و به انقلاب اسلامی منجر شد، اظهار داشت: بهترین اسنادی که بازتاب‌دهنده آن دوره است، چند گزارش عادی است که از سوی علما و

رئیس دانشگاه فرهنگیان

جذب طلاب در دانشگاه فرهنگیان طبق قانون است

🔴**نقش مهم و اثرگذار ستاد همکاری‌ها**

عضو هیأت امنای دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی به نقش مهم و اثرگذار ستاد همکاری‌ها در این برهه اشاره کرد و گفت: تبلیغ و تبیین این قصه توسط ستاد همکاری‌ها می‌تواند بسیار ارزشمند باشد، چراکه عده‌ای موزیانه فکر می‌کنند رانت است، اصلا چنین چیزی نیست، این یک قاعده علمی و قانونی است برای امکان استفاده از ظرفیت موجود در حوزه، برای طلاب بسیار فاضلی که توانایی تدریس در آموزش پرورش را در برهه‌ای که ۸۰هزار نفر کمبود معلم داریم، استفاده کنیم.

عضو کمیته علمی پنجمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت با بیان این‌که امسال مجوز پذیرش ۴۳ هزار نفر را داریم، تأکید کرد: اگر از سوی قانون‌گذار مجوز جذب به ما داده شود و با همین شیب موجود، جذب ۴۰ تا ۵۰هزار دانشجوی را در سال داشته باشیم ان‌شاءالله تا سال ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱ کف نیاز آموزش و پرورش را تأمین خواهیم کرد.

فرهنگیان است. خنیفر ادامه داد: بند ۲۸ اساسنامه دانشگاه فرهنگیان مجوز رسمی و قانونی قانونگذار هم چنین شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت علوم است که می‌توانند براین اساس از بین طلاب برای جبران کسری معلم در بدنه آموزش و پرورش پس‌از انجام آزمون به کار گرفته شوند.

پرس و جو

● فصل دوم: روش قرآن کریم در بیان معارف الاهی

کسی که قرآن کریم را به طور عمیق بخواند بر این حقیقت واقف خواهد بود که خداوند سبحان برای بسیاری از مسائل اعتقادی، استدلال‌ها و براهین عقلی اقامه کرده است که از روش فلسفی قابل انفکاک نیستند. پس روش بیان معارف، تفکر و برهان و استدلال است. تفکر صحیح عبارت است از استدلال بر اساس آنچه که عقل سلیم حکم می‌کند. اگر این نوع از تفکر را کنار نهمیم برای ما یقینی به شناخت‌های دینی از جمله شناخت خداوند و صفات او حاصل نخواهد شد. در این مسائل و معارفی که از سوی قرآن بیان می‌شود بدون وجود برهان، اعتمادی به گزارش‌های قرآن کریم وجود نخواهد داشت؛ چرا که احتمال فقدان حجیت وجود دارد. آموزش فلسفه و بهره‌گرفتن از آن لازم است، اما مقصود ما اعتماد به مکتب خاصی از مکاتب فلسفی و نظرات فلسفی یک فیلسوف مشخص یا روش خاص فلسفی نیست، بلکه منظور ما این است که مسائل اعتقادی و شناخت‌های دینی باید از طریق براهین و ادله عقلی روشن به دست آید و مهم نیست به این شناخت‌های مستدل و مبرهن، منطبق با مکتب فلسفی خاص گردد یا مخالف آن باشد. کنارزدن راه عقل در به دست آوردن شناخت‌ها منتهی به بسته‌شدن راه معرفت خواهد شد. در این‌جا برخی از براهینی را که برای اثبات معارف دینی در کتاب قرآن مجید ارائه شده است مورد اشاره قرار می‌دهیم. در این رساله مختصر نه‌تنها گزارش کامل از براهین موجود در قرآن کریم که حتی گزارش ناقص از آن نیز ممکن نیست، در بررسی شبهات به برخی از این براهین اشاره گردید.

● ۱. اثبات توحید خالقیت با برهان

از آن‌جا که وجود خداوند امری فطری و مورد قبول اغلب انسان ها می‌باشد، ازاین‌رو استدلال بر وجود او در قرآن کریم کمتر انجام گرفته است؛ بدین جهت است که خداوند می‌فرماید: «قالت رسولم افی الله شک فاطر السماوات و الارض» (ابراهیم، ۱۰) این آیه هرچند وجود شک در وجود خداوند را نفی می‌کند اما درعین حال برهان روشنی را بر وجود خداوند اقامه می‌کند. محور این برهان مخلوق‌بودن آسمان‌ها و زمین است. نظام پیچیده و نظم دقیقی که در آسمان‌ها و زمین است امری ممکن است که نیازمند ایجادکننده‌ای می‌باشد و از موجودی که آن را ایجاد کرده است، جداشدنی نیست و از این طریق، این برهان غبار عدم را از چهره صانع هستی پاک می‌کند. از آن‌جا که وجود خداوند امری واضح و مسلم و مورد قبول است لذا بیشترین تمرکز در معارف قرآن بر روی صفات خداوند از جمله توحید در خالقیت است: «هل من خالق غیرالله» (فاطر، ۳) (مگر غیر از خداوند خالقِ هم هست؟) و این امور را با استدلالی این‌گونه بیان می‌کند: «ما أَتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَ مَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذًا أَتَّخَذَ كُلٌّ إِلَهًُ مِمَّا خَلَقَ وَ لَعَلَّا يَغْضَبُهُمْ عَلَى بَعْضِ شَيْخَانِ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ» (مؤمن، ۹۱).

توضیح برهان: خدایانی که متعدد هستند باید از همدیگر متمایز شوند و هر کدام وجود مباینی نسبت به دیگری داشته باشد. اگر خدایان نسبت به همدیگر متباین باشند آثار همدیگر نیز غیر از هم خواهد بود. در این صورت تدبیر هر کدام از خدایان با تدبیر دیگری در تضاد خواهد بود. بنابراین تعدد خدایان موجب تدبیرهای مختلفی در جهان هستی خواهد شد در این صورت انسجامی که در عالم هستی جاری و ساری است از بین خواهد رفت و موجب خرابی و فساد جهان خواهد گردید. به عبارت دیگر: تعدد تدبیر موجب فقدان انسجام و هماهنگی در جهان هستی و قطع ارتباط بین اجزای هستی می‌گردد. چرا که هر خدایی در تدبیر خود نسبت به بخشی از عالم مستقل بوده و ارتباطی با تدبیر خدای دیگر نسبت به همین بخش ندارد. این درحالی است که شاهد انسجام و هماهنگی در تمام اجزای جهان از کَهِکشان تا ریزترین آن هستیم. به طوری که قوانینی که بر کَهِکشان‌ها حاکم است در ذره‌ای از ذرات عالم نیز ساری و جاری است گویا عالم هستی تار عنکبوتی است که همه اجزای آن به همدیگر وابسته و پیوسته است.

● ۲. برهان بر توحید ربوبی

یکی از معارف قرآنی این است که خداوند در ربوبیت نیز یگانه است. یعنی تدبیر تمام هستی تحت اراده خداوند بوده و غیر از او هیچ‌گونه ربی که دارای تدبیر مستقلی باشد، وجود ندارد. روشن است که این مسئله معرفتی قرآنی است و در عین حال مسئله فلسفی نیز می‌باشد. قرآن کریم بر توحید ربوبی برهانی عقلی اقامه نموده است: «لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا» (انبیاء، ۲۲). توضیح آیه: اگر فرض کنیم که جهان بیشتر از یک پروردگار (رب) داشته باشد، از نظر ذات مختلف بوده و دارای حقیقتی متباین از همدیگر خواهند بود. اگر پروردگارها (رب‌ها) حقیقتشان متباین از همدیگر باشد تدبیر آنها نیز متباین از هم خواهد بود در این صورت تدبیرها موجب فساد آسمان و زمین خواهد گشت. اما نظامی که در جهان هستی حاکم است نظامی واحد و یکپارچه و دارای پیوستگی است که همه اجزای آن با غایت‌ها و اهداف آن هماهنگ است. بنابراین جهان هستی بیش از یک مدبّر ندارد.

با این بیان روشن می‌شود که اثبات دو مسئله توحید در خالقیت و توحید در ربوبیت با یک برهان انجام شده است.

● ۳. برهان بر حضور خداوند در تمام هستی

حضور خداوند در عالم هستی یکی از معارفی است که از سوی قرآن کریم مطرح شده و تنها راه درک این معرفت استفاده از قیاس و برهان عقلی است: «و هو معکم امین ما کنتم و الله بما تعملون بصیر» (حجید، آیه ۴)

خداوند سبحان می‌فرماید: «أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَاقِعُهُمْ وَلَا خُمْسَهُ إِلَّا هُوَ سَادِشُهُمْ وَلَا أَدْنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يَنْتَهِمُ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ» (مجادله، ۷).

خداوند سبحان قبل از این آیه منافقان را از نجواکردن به‌شدت نهی کرده و برای اینکه ثابت کند نجوای آنها از خداوند پنهان نیست به دو چیز استشهاد می‌کند:

یک. علم خداوند به هرآن چه که در آسمان‌ها و زمین است: «أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ» بر این اساس پنهان و آشکار سخن‌گفتن برای خداوند مساوی بوده و هیچ تفاوتی ندارد.

دو. خداوند همراه و کنار هرگونه جمعی است چه جمع کوچک و چه جمع بزرگ چنان‌که می‌فرماید: «مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَاقِعُهُمْ وَلَا خُمْسَهُ إِلَّا هُوَ سَادِشُهُمْ». و در آیه‌ای دیگر می‌فرماید: «فَإِنَّمَا تَوَلَّوْا فِئْمَ وَجْهِ اللَّهِ» (بقره، ۱۱۵). منظور از وجه الله، ذات خداوند سبحان می‌باشد، پس انسان به هر جایی که رو کند با ذات پاک خداوند روبرو خواهد شد. آیا فهمیدن این حقیقت‌ها و معرفت ها بدون برهان عقلی و بدون تفکر و تعقل صحیح ممکن است؟ اگر ابزار عقل از فهم این آیات کنار گذاشته شود تنها چیزی که درباره این آیات می‌توان گفت این است که گفته شود این قبیل آیات برای تلاوت و تبرک است نه تفکر و فهم. قرآن کریم چنین نگاهی را مورد تخطئه قرار می‌دهد و می‌فرماید: «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ» چرا در آیات قرآن تدبر و تعقل نمی‌کنند؟ (نساء، ۸۳ و محمد، ۲۴).

اهل سنت که حدیث‌گرا هستند و در مورد خداوند معتقدند که او همواره در عرش است و از عرش پایین نمی‌آید، آیات فوق را چگونه تفسیر می‌کنند؟ آیا تفسیر چنین آیاتی برایشان ممکن است؟

ابن‌تیمیه در تفسیر سوره علق می‌گوید: عرش و کرسی خداوند به اندازه آسمان‌ها و زمین است و خداوند بر عرش و کرسی می‌نشیند اما چهارانگشت بزرگ‌تر از آن است چون سزاوار نیست خداوند از تختش کوچک‌تر باشد او بزرگ است و هیچ چیز مثل او نیست. این سخن از جمله نظراتی است که توسط کسانی که از اهل کتاب مسلمان شده‌اند وارد فرهنگ اسلامی شده و اهل حدیث بدون ملاحظه و تأمل وارث آن شده‌اند که باید کنار گذاشته شود تا بر اساس برهان عقلی زیر معنای حقیقی احاطه خداوند بر جهان هستی بدون حلول در آن روشن شود. بر اساس براهین فلسفی نسبت معلول به علت، همانند نسبت معنای حرفی به معنای اسمی و مانند وابستگی صورت‌های ذهنی به انسان است. همان‌طور که انسان همراه با صورت‌های ذهنی خود بوده و بر آنها احاطه دارد و صورت‌های ذهنی بدون وجود انسان وجودی ندارند، وجود معلول نیز وابسته به علت هستی‌بخش خود دارد. وجود معنای حرفی نیز چنین است. اگر اسمی وجود نداشته باشد حروف اضافه به‌تنهایی معنایی از خود نخواهند داشت.

قرآن کریم در تبیین

معارف الهی از چه شیوه‌هایی

استفاده می‌کند؟

در ادامه سلسله مباحث«نقد و بررسی آراء و اندیشه‌های معترضان به فلسفه از سوی آیت‌الله‌العظمی سبحانی» در رساله «الدراسات الفلسفه بین الرفض و القبول؛ بحث موضوعی حول موقف المؤیدین للدراسات الفلسفیه فی حقل المعارف الدینیة، و موقف الرافضیین لها.» فصل دوم از این رساله که در موضوع شیوه‌های تبیین معارف الهی در قرآن کریم است تقدیم خوانندگان ارجمند هفته‌نامه افق حوزه می‌شود

کسی که قرآن کریم را به طور عمیق بخواند بر این حقیقت واقف خواهد بود که خداوند سبحان برای بسیاری از مسائل اعتقادی، استدلال‌ها و براهین عقلی اقامه کرده است که از روش فلسفی قابل انفکاک نیستند. پس روش بیان معارف، تفکر و برهان و استدلال است. تفکر صحیح عبارت است از استدلال براساس آنچه که عقل سلیم حکم می‌کند. اگر این نوع از تفکر را کنار نهم برای ما یقینی به شناخت‌های دینی از جمله شناخت خداوند و صفات او حاصل خواهد شد. در این مسائل و معارفی که از سوی قرآن بیان می‌شود بدون وجود برهان، اعتمادی به گزارش‌های قرآن کریم وجود خواهد داشت.

به عبارت دیگر، معیتی که آیه شریفه «و هو معکم» از آن حکایت می‌کند، معیت مکانی نیست بلکه معیت قیومی است؛ چراکه نسبت کائنات به خداوند همانند نسبت معنای حرفی به معنای اسمی یا نسبت صورت‌های ذهنی به نفس انسان است همان‌طور که اگر حرف کنار اسمی نیاید معنای آن از بین خواهد رفت و اگر صورت ذهنی جدای از نفس باشد منعدم خواهد شد، قوام جهان هستی و کائنات نیز به خداوند است و اگر عالم هستی از خالق خود جداگردد منعدم خواهد شد. بنابراین معیت قیومی خود ما هستیم که فرض عدم آن مستلزم عدم ذات ما و عدم واقعیت ما است. همین معنا از قیومیت است که مورد اشاره امام علی علیه السلام در تمجید خداوند قرار گرفته است: «مع کل شیء لا بمقاربه، و غیر کل شیء لا بمزایله» (نهج البلاغه).

بعضی از ظاهرگرایان که خداوند را در بالای آسمان‌ها بر عرش نشاندند، خیال کردند که معیت خداوند با مخلوقات موجب حلول خداوند در موجودات و حضور او در چیزهایی می‌باشد که شایسته ذات او نیست، عادت کرده‌اند که معیت را به معیت علمی تفسیر نمایند؛ به این معنا که خداوند به غیر خود علم دارد نه این‌که در جهان هستی حضور دارد. از آن‌جا که این گروه عقل را کنار گذاشته و راه تدبر در آیات قرآن را به روی خود بسته‌اند آیات قرآن را تاویل نموده و آنها را به چیزی غیر از معنای واقعی آن تفسیر کرده‌اند.

به هر تقدیر، این بخش از آیه تهدیدی است برای هر انسان سرکش و طغیانگر که خداوند در هر مکانی حاضر بوده و ناظر اعمال انسان‌ها می‌باشد چنان‌که فرمود: «و الله بما تعملون بصیر» خداوند از اعمال شما آگاه بوده و بر اساس آنها پاداش داده و عقوبت می‌کند.

هجده صفت خداوند که تنها با براهین عقلی درک می‌شود: ۳۰ آیه در قرآن کریم وجود دارد که اسم یا صفت را برای خداوند بیان می‌کند:

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ * هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ شَيْخَانِ اللَّهِ عَمَّا يَشْرِكُونَ * هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يَسْبُحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ. (حشر، ۲۴-۲۲).

در آیه اول از عمومی‌ترین اسم ذات و صفات خداوند سخن رفته است یعنی توحید، علم و رحمت.

در آیه دوم، خالقیت و حاکمیت (ملک) و شئون حاکمیت بیان شده است؛ ملک، قدوس، سلام، مومن، مهیمن، عزیز، جبار، متکبر.

در آیه سوم از خالقیت و صفاتی که به خالقیت او برمی‌گردد مانند خلق تصویر انسان‌ها در رحم مادر توسط خداوند نام برده شده است. همچنین عزت و حکمت خداوند مورد اشاره قرار گرفته است؛ خالق، باری، مصور، عزیز، حکیم.

در این صفات، خداوند از جسم و شباهت به مخلوقات مورد تنزیه قرار گرفته است. توحید در

الوهیت، گستردگی علم خداوند و شمول آن نسبت به غیب و شهادت و امور آشکار و پنهان و کمال فعل و جمال او در این آیات وجود دارد. آیا فهم عمیق و صحیح این صفات بدون استفاده از براهین عقلی ممکن است؟

نتیجه آنچه بیان شد روش قرآن کریم در فهم معارف دینی را روشن می‌نماید که چیزی جز تفکر عقلی نیست و این تفکر تفاوتی با تفکر فلسفی ندارد. اگر عقل را از این نوع تفکر جدا سازیم خود را از فهم معارفی که در قرآن کریم وجود دارد محروم خواهیم ساخت.

● بطلان عقیده مشرکان با برهان فلسفی

خداوند سبحان می‌فرماید: «أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ، أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ بَلْ لَا يَوقِنُونَ» (طور، ۳۶-۳۵).

مشرکان دعوت نبوت و دستورات الاهی را نپذیرفته و رفتار و سلوک‌شان همانند کسی است که به خداوند ایمان نداشته و وجود او را باور ندارد. رفتار آنها نشان می‌دهد که خود، ادعای خلق و ربوبیت هستند. خداوند سبحان ایرادهای سه گانه زیر را بر آنها وارد کرده است:

۱. آیا آن‌ها بدون علت و سبب به وجود آمده‌اند و خالق و ربّی ندارند تا آن‌ها را مکلف به وظائفی نماید؟

۲. یا این‌که آن‌ها خودشان، خودشان را به وجود آورده‌اند، ازاین‌رو موجودی برتر از آن‌ها وجود ندارد تا برای آنها وظائفی تعیین نماید؟

۳. یا این‌که آنها آسمان و زمین را خلق کرده‌اند؛ ازاین‌رو تکلیفی متوجه آنها نیست؛ چرا که خود، خدا و پروردگار هستند؟

پس بر اساس همه احتمالاتی که می‌توان مطرح ساخت، آنها از تکلیف به دور هستند. چون بر اساس احتمال اول خالق و مدبری وجود ندارد. طبق احتمال دوم خود آنها خالق هستند و بر طبق احتمال سوم، خودشان آلهه و مدبر هستند. همه این وجوه ذکرشده باطل‌اند.

بیان قرآن چنین می‌رساند که همه این موارد بهانه‌های پوشالی است که از سوی کفار مطرح شده و بر اساس آن، به وجود آمدن خودشان را بدون علت می‌دانند. چنین اعتقادی مورد قبول عقل سلیم نیست. همان‌طور که اگر بگویند وجودشان علتی دارد اما این علت، خود آنها هستند، این نیز همانند سخن قبلی است. عقل فطری چنین حکم می‌کند که هر حادثی (پدیده‌ای) مرهون مُحِدثی (پدیدآورنده‌ای) است و این، امری بدیهی است که پدیدآمدن هر امر حادثی، توسط خودش ممکن نیست چرا که این امر مستلزم تناقض می‌باشد و از آن‌جا که چنین امر حادثی، معلول است، متأخر خواهد بود و از آن جهت که خود، علت خودش می‌باشد پس باید قبل از خودش وجود داشته باشد، اما چگونه ممکن است یک شیء واحد در شرایط واحدی، هم متقدم باشد و هم متأخر؟!

به عبارت دیگر: فرض این‌که چیزی معلول باشد به این معنا خواهد بود که قبل از ایجادشدن، معدوم است و فرض این‌که علت خود می‌باشد به این معنا خواهد بود که قبل از ایجاد خودش موجود باشد. و این، جمع دو نقیض است که باطل است.

همه این مطالب نشان می‌دهد که روش قرآن کریم در بیان معارف، مبتنی بر قیاس‌ها و استدلال‌های عقلی صحیح است.

● استدلال بر امکان معاد با برهان عقلی

مشرکان امکان معاد را انکار می‌کردند و از باور به معاد متعجب می‌شدند. خداوند سبحان سخن آنها را در این آیه نقل کرده است: «وَقَالُوا أَتُبَلِّغُنَا إِلَىٰ أَرْضٍ تَبْلُغُ إِلَيْهَا لَقَدْ جِئْتُمُ بِالْبَيِّنَاتِ وَهُمْ يَكْفُرُونَ» (سجده، ۱۰)

خداوند پس از نقل سخن منکران معاد بعید بودن معاد و تعجب آن‌ها را به دو صورت پاسخ می‌دهد:

اول: در ذیل همین آیه که می‌فرماید: «بَلْ لَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ كَافِرُونَ» به این معنا که انکار معاد به خاطر بعیددانستن آن و تعجب از امکان زنده‌شدن مردگان نیست چرا که اگر چنین بود دلائل روشنی که بر قدرت خداوند در زنده‌کردن مردگان وجود دارد برای از بین بردن استبعاد معاد کافی بود. کسی که بر اصل خلقت عالم هستی و موجودات توانا باشد قطعاً بر اعاده خلقت و بازگشت آن نیز توانا خواهد بود. بلکه آن‌چه از سوی کفار موجب بعیددانستن معاد است عناد و لجاجت آنها در ایمان به لقاء خداوند در قیامت و روز جزاء است. آنها دوست ندارند معادی باشد؛ از این رو متوسل به چنین شبهه‌ای می‌شوند که معاد امری بعید و تعجب‌آور است.

دوم: با این آیه سخن آنها را رد می‌کند که: «قُلْ يَتُوقَفُكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ» (سجده: ۱۱)

توضیح آیه این است که خداوند سبحان به نبی اکرم صلی الله علیه و آله و سلم دستور می‌دهد که «قل» یعنی ای محمد بگو «يَتُوقَفُكُمْ مَلَكُ الْمَوْتِ» یعنی فرشته‌ای که از سوی پروردگار مأموریت دارد، جان شما را خواهد گرفت و او همان عزرائیل است که رسالتش قبض روح مردگان در زمانی است که عمرشان به پایان می‌رسد «ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ» یعنی بعد از قبض روح به ملاقات پروردگار باز خواهید گشت. بحث در تبیین این است که مفاد این آیه چگونه می‌تواند پاسخی برای شبهه باشد.

اساس شبهه این است که ماهیت و شخصیت اصلی انسان عبارت از بدن و جسم اوست از این رو وقتی انسان می‌میرد و اجزاء بدن او متفرق گشته و برخی از آنها از برخی دیگر جداگشته و در زمین پراکنده می‌شود در این صورت چگونه ممکن است که اجزای بدن او در یک‌جا جمع شود؟ وحی، این گمان را با این سخن باطل می‌سازد که شخصیت و واقعیت آدمی، بدنی نیست که پس از مرگ، اجزای آن پراکنده شده است، بلکه تشخص او، نفس و روحی است که توسط فرشته مرگ قبض می‌شود و نزد خداوند محفوظ است: «ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ» بر این اساس واقعیت اصلی آدمی آن چیزی از اجزای جسم و بدن انسان نیست که بعد از مرگ گم می‌شود. روح انسان در ابتدای وجودش مجرد تام نبوده و در تکامل خود بی‌نیاز از بدن نیست. بلکه با استفاده از نعمت‌های مادی به تدریج کامل می‌شود و این امر تنها با همراهی بدن محقق می‌شود. و اگر بخشی از بدن گم شود بخشی از ابزارهای حیات دنیوی روح پس از این‌که از آن بی‌نیاز گشته، گم شده است. بر این اساس گم‌شدن برخی اجزای بدن و پراکنده شدن آن در زمین، مشکلی را ایجاد نمی‌کند؛ چراکه وجود روح و نفس آدمی در روز حشر کافی است و آنچه که اصل و اساس ماهیت انسان است در نزد خداوند محفوظ است. پس اگر روح انسان در هر جسم و بدنی متجسد گردد، همان شخص سابق خواهد بود حال فرقی نمی‌کند که آن جسم و بدن، همان بدنی باشد که در زمین پراکنده شده است و چه بدنی غیر از آن باشد. اضافه بر این‌که، آن‌ها خداوند را آن‌گونه که شایان اوست نشانخته‌اند: «وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ» خداوند سبحان قادر بوده و بر اجزاء بدن همه انسان‌هایی که مرده‌اند آگاه است و می‌تواند همه آنها را جمع کرده و بدن هر انسانی را شکل دهد.

آیه شریفه یکی از دلایل روشن بر این حقیقت است که حقیقت انسان، روح و نفس مجرد اوست، پس وقتی که انسان بمیرد و جسد او همچون جامدات گردد روح او توسط یکی از فرشتگان خداوند گرفته می‌شود و تا روز قیامت محفوظ است. پس زمانی که خداوند بازگشت انسان در روز قیامت را بخواهد اجزاء انسان که در زمین پراکنده شده است به سمت نفس مجرد حرکت کرده و هم‌دیگر را می‌شناسند پس آن چه در روز قیامت اعاده می‌شود همان چیزی است که در ابتدا با امر خالق ایجاد شده بود.

کسی که انسان را در بدن خلاصه کرده و روح و نفس او را با امور مادی تبیین کند در تفسیر این آیه دچار مشکل خواهد بود. چرا که آیه قرآن، انسان را به گمراه و باقی تقسیم می‌کند. بدن انسان و اجزای آن در زمین گم می‌شوند اما روح یا نفس باقی می‌ماند. پس اگر کسی انسان را فقط بدن بداند بقاء او قابل تصور نخواهد بود.

این‌ها گوشه‌ای از آیات قرآنی است که معارف را با براهین عقلی و قیاس منطقی به اثبات رسانده است و از طرف هرکسی که دارای روح شنیدن سخن حق و پیروی از آن است مورد قبول واقع می‌شود. این روش باید الگویی برای ما باشد تا هر سخنی را که با برهان و دلائل اللقاء می‌شود بپذیریم.

ترجمه: محمد صمدپورآذرشریبانی

وَجوب عقلی در وجوب عقلی امر به معروف و نهی از منکر، میان علما اختلاف است. از سیدمرتضی و علامه حلی و حلیبی و نصیرالدین طوسی و کرکی هم حکایت شده که وجوب، فقط سمعی[نقلی] است؛ بلکه «مختلف» این قول را به اکثر علما نسبت می‌دهد و «سرائر» آن را به تمامی متکلمان و فقیهان ژرف‌اندیش منسوب می‌کند.

- نظرات فقها**

در برابر اینان شیخ طوسی در «اقتصاد» می‌نویسد: «به نظر من، دیدگاه بهتر آن است که امر به معروف و نهی از منکر، عقلاً واجب‌اند به دلیل قاعده لطف. برای وجوب کافی نیست به استحقاق ثواب و عذاب علم داشته باشیم؛ زیرا اگر بگوییم علم به استحقاق ثواب و عذاب کفایت می‌کند و هر دلیلی، زیاده بر آن، در حکم مستحب است و واجب نیست، لازم می‌آید که امامت واجب نباشد، پس شایسته‌تر آن است که امر و نهی به دلیل عقل واجب باشد.»^۱ شهید اول در «دروس» می‌گوید: «مدرک وجوب امر به معروف و نهی از منکر، عقل و نقل است و وجوب آنها بر خدای متعال، بدین معنا نیست که اثر امر و نهی حاصل آید؛ زیرا اجباری در کار نیست[که اختیار را از بندگان بگیرد].»^۲ کاشف الغطا در «کشف الغطا» می‌نویسد: «امر و نهی راجح هستند، در جایگاه وجوب، واجب‌اند و در موقعیت استحباب، مستحب، با تمامی شرایطی که خواهد آمد، به دلیل عقل؛ زیرا در باب شکر منعم و یاری خداوند و تقویت دین و شرع مبین مؤثرند؛ نیز به دلیل شرع…»^۳ شهید اول و ثانی در «لمعه» و «شرح» آن می‌گویند که امر به معروف و نهی از منکر عقلاً و نقلاً واجب‌اند.^۴

- نظریه اشاره السبق**

در «اشارة السبق» آمده است: «آیا عقلاً واجب‌اند یا نقلاً؟ اقوی وجوب عینی آن دو است به دلیل نقل، مگر وقتی دفع ضرر بر نفس پیش آید که وجوب دوری از ضرر و دفع آن، به دلیل عقل فهمیده می‌شود.»^۵ صاحب «قواعد» می‌نویسد: «اختلاف در دو مورد است: یکی این‌که واجب کفایی‌اند یا عینی، دوم: واجب عقلی‌اند یا نقلی؟ قول نخست در هر دو مورد اقوی است.»^۶ علامه در «مختلف» می‌نویسد: «اختلاف در دو مورد است: نخست این‌که واجب عقلی‌اند یا نقلی، که سیدمرتضی و ابوالصلاح و بیشتر فقیهان، معتقد به دلیل دوم‌اند و شیخ طوسی رحمه‌الله در کتاب «الاقتصاد» آن را تقویت کرده، اما بعداً دلیل نخست[عقلی] را پذیرفته است. اقرب، قول برگزیده شیخ بوده، دلیل نخست، سخن ابن ادریس است.»^۷ در «ایضاح الفوائد» آمده است: «اقوی نزد من وجوب عقلی امر و نهی است، به دلیل قانده لطف، که هر لطفی واجب است».^۸

- قاعده لطف**

برای اثبات وجوب عقلی امر و نهی، به قاعده لطف استدلال شده، چنان‌که در «الاقتصاد» و «المختلف» و «ایضاح الفوائد» و… آمده است. توضیح قاعده: برای انجام هدف الهی(نزدیک کردن[و رساندن] بندگان به مصالح و دور کردنشان از مفاسد) طبق حکمت لازم است رسولان فرستاده شده، تکلیف و بیم و امید(وَعِد و وَعِيد) و انذار و تبشیر و نیز انتصاب امامان توسط خدای متعال صورت گیرد. همچنین حکمت می‌طلبید آنچه موجب نزدیکی بندگان[به طاعات] و دوری‌شان[از گناه] است، فراهم آید؛ زیرا ملاک(حکمت مزبور) عام بوده، مختص خدای متعال نیست؛ بلکه هر خردمند و حکیمی را شامل می‌شود. پس حکمت چنین اقتضایی را از هر حکیم دارد. آیا ملاحظه نمی‌کنید اگر از خردمندان جامعه خواسته شود به هدف والای ویژه‌ای برسند، اما به رغم علم به وظایف خاص، به مسؤولیت‌های خود عمل نکنند، مورد تنبیح و سرزنش قرار می‌گیرند؟! نیز هرکس ناظر این وضع بوده و می‌توانسته امر و نهی کند، اما سکوت کرده و امر و نهی نموده تا آنان تباه گشته‌اند، سرزنش می‌شود؟! بنابر باور مذهب شیعه، امر به معروف موجب نزدیک شدن بندگان به مصالح است؛ چنان‌که نهی از منکر آنان را از مفاسد دور می‌کند. پس به حکم قاعده لطف، که بر حکمت مذکور استوار است .امر و نهی لازم است، چنانکه دانستید.

- اشکال سیدمرتضی**

کسی مانند سیدمرتضی نگوید که اگر امر و نهی عقلاً واجب بود، معرفی ترک نمی‌شد و منکری رخ نمی‌داد، مگر این که خدای متعال به واجب اخلا و وارد آورد. هر دو بخشی سخن باطل است؛ زیرا سخن نخست[وجوب عقلی] نیز رد است. توضیح: جمله شرطیه: اگر امر به معروف به معنای اجبار بر انجام آن بوده و حقیقت نهی از منکر، بازداشتن و منع باشد و هر دو[امر و نهی] عقلاً واجب باشند، بر خدای متعال چنین کاری واجب بود؛ زیرا هر عملی به دلیل عقل واجب شود، بر هرکس که بر دلیل وجوب آگاه گردد، انجام آن عمل واجب است؛ از این رو، بر خدا واجب بود بر انجام معروف اجبار کند و از منکر باز دارد؛ به این صورت که خود امر و نهی کند تا معرفی ترک نشده، منکری رخ ندهد، در نتیجه اجبار لازم می‌شد، یا این‌که[خدا] نخواهد اجبار کند[و امر و نهی را بیجا نیاورد، که در این صورت به کار واجب اخلاخل وارد آورده است]»^۹.

- پاسخ**

وجوب امر و نهی بر خدا به دلیل قاعده لطف، بیش از این نیست که به سبب این برهان، بر دیگران واجب کند به امر و نهی برخیزند اما همچنان‌که به رغم بعثت پیامبران و فرستادن رسولان، اختیار و آزادی انسان محفوظ

پاسخ

است، همچنین لازم است به رغم وجوب امر به معروف و نهی از منکر، اختیار آدمی محفوظ باشد و گزینه اخلاخل در غرض و هدف خلقت است؛ هدف از آفرینش، رسیدن آدمی به کمال اختیاری است، که با اجبار و جبر به دست نمی‌آید. پس وجوب امر به معروف و نهی از منکر بر خدا، فقط موجب می‌شود که به انجام واجبات دستور دهد و از ارتکاب محرمات نهی نماید و دستور دهد دیگران امر به معروف و نهی از منکر نمایند. اما اجباری در کار نیست، چنان‌که روشن است. از این رو برخی مراتب این کار مانند تحمیل بر انجام معروف و منع به معنای بازداشتن مکلف از انجام منکر، توسط خدا واقع نشده، گرچه دلیلی وجود ندارد که دیگر مراتب که ممانعی ندارد. ساقط شوند.

- سخن شهیددانی**

از آن‌جه گفتیم ایراد کلام شهید ثانی معلوم می‌شود. وی می‌گوید وجوب عقلی امر و نهی به دلیل قاعده لطف است که به مقتضای قواعد، اصل عدل واجب می‌باشد، اما پدان سبب، بر خدا وجوب امر و نهی لازم نمی‌آید که اگر بدان اقدام کرد، خلاف واقع[اختیار آدمی] عمل کرده، یا اگر اقدام نکرد، اخلاخل به حکمت الهی شده باشد؛ زیرا در این صورت[نخست] کسی را که از انجام تکلیف سرباز زده، مجبور کرده است، چنان‌که با اختلاف موارد وجوب . به ویژه در صورت ظهور مانع .مراتب واجب گوناگون است؛ از این رو، در حق خداوند، فقط، انذار و ترساندن[بنده] در صورت مخالفت واجب است تا تکلیف بیهوده و لغو نباشد، و چنین کاری را خدا کرده است^{۱۰} و[وقع بعضی درجات و مراتب[فراتر از] امر به واجب و نهی از حرام، در مورد خدا منصور بوده، با امکان چنین مراتبی، دلیلی ندارد به انذار و ترساندن بسنده کند، چنان‌که فقط تکلیف به امر به معروف و نهی از منکر کافی نیست، به دلیل این که تکلیف، موجب تحقّق معروف و منکر شده، اما تکلیف کردن .به خودی خود .امر به معروف و نهی از منکر نیست.

- ایراد جواهرالکلام**

در «جواهرالکلام» اشکال کرده: ادعای این‌که وجوب امر و نهی به دلیل قاعده لطف است، در نتیجه عقل به وجوب امر و نهی بر خدا گواهی می‌دهد، درست نیست؛ زیرا روشن است که می‌توان در مورد خدا به تشویق و تنبیه بسنده کرد که عبد را به طاعت نزدیک کرده، از معصیت دور می‌کند، بی‌آنکه برای انجام واجب و ترک حرام نیاز به اجبار باشد. صاحب «جواهرالکلام» می‌افزاید: دلیل اصلی وجدان است؛ زیرا ضرورتاً حکم عقل به این مقدار نیست که سرزنش و عذاب مترتب شود، گرچه می‌توان ادعا کرد فی الجمله عقل به رجحان و برتری امر و نهی می‌رسد اما نه آن گونه که گفته شد[که دلیل وجوب امر و نهی گردد].^{۱۱}

دلایل عقلی و نقلی

وجوب امر به معروف و نهی از منکر

آیت‌الله سیدمحسن خراسی

بحث امر به معروف و نهی از منکر از دیرباز مورد توجه عالمان و صاحبنظران علوم و معارف اسلامی بوده است.

در این میان، فقیهان توجه ویژه‌ای به این فریضه داشته و در آثار فقهی خود فصلی را به این بحث اختصاص داده‌اند.

آیت‌الله سیدمحسن خراسی استاد محترم حوزه علمیه قم نیز در این بحث به موشکافی دقیق آیات، روایات و دلایل عقلی مطرح شده از سوی فقهای برجسته پرداخته و وجوب عقلی این فریضه اساسی را اثبات نموده و دلایل نقلی را اجمالاً ارجاع به حکم عقل می‌شمارد.

امر به معروف و نهی از منکر. چنان‌که دانستیم . نقش بسیاری در فراهم آوردن عوامل تقرب بندگان به طرف مصالح‌شان و دوری از مفاسد دارد؛ زیرا با امر و نهی، مردم به سمت عمل به معروف و دوری از منکر می‌روند. و عقل به روشنی حکم می‌کند بر هر

چه که مصالح را به ما نزدیک می‌کند، دست یابیم، به دلیل حکمت، که توضیح آن گذشت. افزون‌براین، نپذیرفتن نقش امر و نهی در تحقق فرایض یا انکار تأثیر آن دو در حفظ نظام توسط صاحب «شرح تبصره»^{۱۴} صحیح نیست؛ زیرا نظامی که حفظش واجب است، نظام اسلامی است که به امر و نهی بستگی دارد شگفت آن‌که وی منکر حکم عقل به حُسن امر و نهی به دلیل حُسن اطاعت است، چه رسد به وجوب آن دو. حکمت اقتضا دارد واجب باشد بندگان را به طرف مصالح نزدیک کرد و از مفاسد دور نمود، که این

دلیل دیگری غیر از حُسن اطاعت است.

حکم عقلی مختص خدای متعال نیست و در مورد هرکس که می‌تواند تأثیر و نقشی داشته باشد، ساری و جاری است؛ زیرا نزدیک‌کردن جامعه انسانی به طرف هدف آفرینش؛ یعنی کمال و سعادت، از شمار وظایف هر مسئله مورد بحث ما کافی است؛ از بصیرت پوشیده نرود. باید دانست حُسن ذاتی، اجمالاً گویای دلایل نقلی است؛ زیرا بنابر مذهب عدلیه[امامیه] احکام مبنی بر مصالح و مفاسد است؛ از این رو، ارجاع تمامی دلایل نقلی در مورد هر تکلیف به دلیل عقلی، اجمالاً اشکالی ندارد، گرچه تفصیلاً نمی‌توان دلایل نقلی را به عقلی ارجاع داد، اما ارجاع اجمالی در مسئله مورد بحث ما کافی است؛ از این رو اقرب آنکه امر به معروف و نهی از منکر وجوب عقلی دارد. چنین باوری، با نظریه گروهی از متقدّمان و متأخران هم‌خوانی دارد.

پی‌نوشت‌ها

- ۱.الاقتصاد،ص۱۲۷
- ۲.الدروس،ص۱۵۸
۳. کشف الغطا،ص۲۰۸
۴. شرح لمعه، ص۱۹۲
۵. الیناییع الفقهیه، ص۱۸۸
۶. همان، ص۲۶۸
۷. المختلف، ص۱۵۸
۸. ایضاح الفوائد، ج۱، ص۳۹۸
۹. المختلف، ص۱۵۸
۱۰. شرح لمعه، ج۱، ص۱۹۲
۱۱. جواهر الکلام، ج۲۱، صص۳۵۹۳
۱۲. جامع‌المقاصد، ج۱، ص۲۰۱
۱۳. سرائر، ص۱۶۰، ج. قدیم.
۱۴. کشف الغطاء، ص۲۹۹، ج. قدیم.
۱۵. شرح تبصره، ج ۶، صص۵۳۱ و ۵۳۲.

کرد: تبیین دین خدا بر عهده خانواده گذاشته شده چراکه در زمان پیغمبر اکرم ﷺ حضرت خدیجه تکالیف سنگینی بر عهده داشت و بعد از پیامبر اکرم ﷺ حضرت زهرا ﷺ به همراه فرزندان خود به در خانه انصار رفتند لذا مبارزه برای حق و حق طلبی خانوادگی است.

وی ادامه داد: وظیفه اقامه دین بر عهده خانواده و تبلیغ دین خانوادگی است که در هیأت‌ها باید تبلیغ دین به‌صورت خانوادگی انجام شود چراکه هیأت‌ها وظیفه تبلیغی بر عهده دارند حتی وجود امام زادگان نشان‌دهنده مبارزه خانوادگی آن‌هاست.

وی در ادامه سخنان خود به نشانه رفتن خانواده از سوی دشمن اشاره کرد و افزود: بخش‌های مهمی از جامعه ایرانی هم اکنون به واسطه هجوم طرح‌های لیبرالیستی دچار آسیب‌های جدی شده‌اند؛ به‌طور مثال«گسست بین نسلی» و «تضعیف پایه‌های خانواده» دست‌کم در شهرهای بزرگ مشکلات بزرگی را در ابتدایی‌ترین و مهم‌ترین سازه اجتماعی ما ایجاد کرده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین قمی تأکید کرد: آیا نمی‌توان هیأت به‌عنوان یک ساختار اجتماعی محبوب را به مرکزی برای آموزش حقوق همسرداری از نگاه اسلام در دوره‌های دو ساعته تبدیل کرد؟

وی افزود: هم اکنون NGOهای خانگی با موضوع تربیت کودک بر اساس اصول فریودی یا همسرداری به شیوه لیبرالیستی با تأکید بر توانمندسازی زنان به شکل غربی، به مسیر نفوذ رسمی برای برهم زدن تعادل جامعه ایرانی تبدیل شده‌اند.

باشیم. در کل[باید گفت] به دلیل مذکور نمی‌توان برای اثبات عقلی وجوب امر به معروف و نهی از منکر برخی موارد استدلال کرد، بلکه دلیل وجوب دفاع[و رویارویی] است.

سخن کشف الغطا

در«کشف الغطا» برای اثبات وجوب عقلی، به شکر منعم استدلال شده.^{۱۳} شاید جهتش آن باشد که عبد می‌باید در تمامی مقاصد و اهدافی که مولا دارد، مطیع و فرمان‌بر او باشد. از آن رو که از شمار مقاصد قطعی مولا در آفرینش انسان، فراهم آوردن اسبابی است که می‌تواند بندگان را به طرف مصالح کشانده، از فساد دورشان کند، مقتضای بندگی آن است که بنده در جهت مقصد، سعی و تلاش داشته باشد، که جز با امر به معروف و نهی از منکر محقق نمی‌شود.

سخن شرح تبصره

بر وجوب عقلی، در شرح تبصره اشکالاتی وارد آورده که: امر و نهی عقلاً واجب‌اند، از آن رو که پنداشته‌اند مقدمه انجام فرایض‌اند؛ فرایضی که حُسن آنها معلوم است، یا به دلیل امر به معروف و نهی از منکر نقش بسیاری در فراهم آوردن عوامل تقرب بندگان به طرف مصالح‌شان و دوری از مفاسد دارد؛ زیرا با امر و نهی، مردم به سمت عمل به معروف و دوری از منکر می‌روند. و عقل به روشنی حکم می‌کند بر هر چه که مصالح را به ما نزدیک می‌کند، دست یابیم. حُسن اطاعت، با به دلیل حُسن ذاتی، که لازمه آن، امر به انجام آنهاست، بنابر آنچه با تحقیق ثابت شده که واجبات شرعی، در واجبات عقلی، لطف به شمار می‌آیند، و یا به دلیل این که امر و نهی، مقدمه حفظ نظام و عدم گسیختگی آن است. صاحب شرح تبصره می‌افزاید: اما در تمامی وجوه مذکور، اشکال است؛ زیرا مقدم[و پیش‌نیاز] بودن امر به معروف برای حفظ نظام .که به دلیل عقل واجب است .پذیرفتنی نیست.

نیز می‌گوید: حُسن ذاتی که لازم داشت به امر به معروف در دلایل نقلی دستور داده شود، نمی‌تواند مدرک حکم عقل برای اثبات مدعا باشد؛ زیرا لازمه آن، ارجاع تمامی دلایل نقلی برای هر تکلیف، به دلیل عقلی است و نمی‌توان گفت عقل به حُسن آن امر حکم کند، از آن رو که فقط مقدمه‌ای برای اطاعت اوامر است؛ زیرا در صورتی چنین وضعی پیش خواهد آمد که مطلوب بودن عمل گرچه به لحاظ سببی، از خارج احراز شود، بدین طریق که امر به معروف به دلیل حُسن طاعت، حُسن شمرده شود، اما احراز چنین وضعی در نهایت اشکال است؛ بنابراین، راهی برای اثبات این مرتبه از مطلوبیت نیست مگر با دلایل نقلی که بر وجوب مطلوبیت استوار است، پس با این وضع، منحصرأ دلیل نقلی است؛ یعنی اجماع یا کتاب و سنت و همین مقدار برای مدعی کافی است.

توضیحی که در مورد قاعده لطف گفتیم، کافی است ثابت کند که عقل بدان حکم و نتیجه می‌رسد، تا پدان حد که اگر[با حکم عقل] مخالفت شود، مذمت و تقبیح پیش آید؛ مانند دیگر پیامدهایی که به اقتضای قاعده لطف است، چون نزدیک‌کردن بندگان به مصالح او کارهای شایسته[لازم و دورکردنشان از فساد، به مقتضای حکمت، از جمله اموری است که عقل بدان حکم می‌کند. مسامحه و سهل‌انگاری در این مورد موجب استحقاق تنبیح و مذمت است. افزون براین، با توضیحی که درباره قاعده لطف ارائه کردیم، امر به معروف و نهی از منکر، بر هر خردمند و حکیمی واجب است و تنها بر خدا واجب نیست، که از گفته صاحب جواهر بر می‌آمد.

سخن جامع‌المقاصد

صاحب «جامع‌المقاصد» می‌نویسد: مشکل است بگوییم وجوب عقلی به لحاظ قاعده لطف، در مورد هر«معروف» وجود دارد و ظاهر خلاف آن است، اما اگر در مورد برخی «معروف» و «منکر»ها باشد، پذیرفتنی است، لیکن ظاهراً به هنگام طرح این مسئله، چیزی غیر از آن چه گفتیم مقصود است، گرچه شاید بیشتر برآید که وجوب[امر و نهی] نقلی است.^{۱۲}

پاسخ

اگر مقصود صاحب جامع‌المقاصد، از برخی معروف‌ها، مواردی باشد که عقل در آن‌ها به لزوم امر حکم نمی‌کند؛ مانند معرفیی که مستحب است، فرمایش درستی است، اما اگر مقصود معروف واجب باشد، نمی‌پذیریم که عقل در این موارد، حکم به وجوب نکند، به خصوص که بنابر مذهب عدلیه[امامیه] در تقرب بندگان به طرف مصالح لازمه نقش داشته باشد، اما اگر ملاک وجوب[امر و نهی] فساد جامعه باشد، امکان دارد گفته شود: برخی معاصی برای فرد ضرری ندارد اما دانستیم که ملاک، تقرب فرد و جامعه به مصالح، و دورکردنشان از مفاسد است؛ در این صورت جای تبعیض[و تفاوت نهادن در ملاک] نیست.

سخن سرائر

در «سرائر» برای اثبات وجوب امر به معروف و نهی از منکر در برخی موارد، به وجوب دفع ضرر از نفس استدلال کرده، می‌گوید: امر و نهی که برای دفع[ضرر نفسی] است، وجوبش عقلاً فهمیده شده؛ زیرا خرد می‌گوید که راندن و دفع ضرر از نفس[و وجود آدمی] واجب است. در این مسأله اختلافی نبوده، گرچه بدون اشکال نیست؛ زیرا دفاع از نفس، در صورت امکان واجب است، گرچه احتمال ضرر یا هلاکت دهد، به دلیل نص خاص یا ح حکم عقلی که داریم، و این برخلاف امر به معروف و نهی از منکر است؛ زیرا این دو مشروط‌اند به استثنای وقتی که ایمن از ضرر

مذهبی در جامعه غیرقابل انکار است.

رئیس سازمان تبلیغات اسلامی اذعان کرد: هیأت گام به گام به سمت اهداف انقلاب اسلامی پیش می‌رود که مسائل روز انقلاب اسلامی توسط هیأت‌های مذهبی باید حل شود، چراکه درحال حاضر قریب ۱۰۰هزار هیأت مذهبی ثبت شده وجود دارد.

وی گفت: در آسیب‌های اجتماعی با فرد و خانواده و جامعه روبه‌رو هستیم که سه موضوع فرد، خانواده و جامعه به‌صورت متمسک به هم وصل هستند و نباید فراموش کرد که همه ابعاد فرد و جامعه به خانواده ارتباط دارد.

رئیس سازمان تبلیغات اسلامی با بیان این‌که عاطفه در هیأت مهم است، گفت: عاطفه به هیأت گره خورده و باید عواطف در مسیر معارف الهی قرار گیرد؛ بنابراین عاطفه در هیأت نقش مهم و کلیدی دارد و باید با روضه خوانی حضرت سیدالشهداء ﷺ عواطف را برانگیخت و در خانواده عاطفه نیز نقش اساسی دارد.

تبلیغ و تبیین دین خدا بر عهده خانواده است

حجت‌الاسلام والمسلمین قمی با تأکید بر این‌که: رهبر انقلاب به همه فهماند که علی‌وار زیستن افسانه نیست لذا باید مسانخت زیاد شود، ابراز

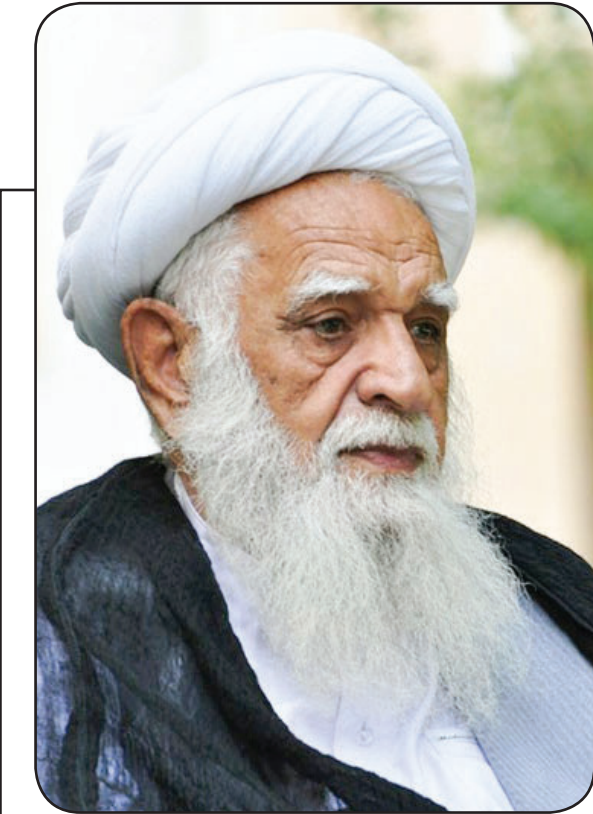
وی خاطرنشان کرد: این عبارت که مجرم و صفراسلام را زنده نگه داشته

است فرض زنده است و نشان می‌دهد که عامل ریشه‌ای پیروزی انقلاب اسلامی مجالس امام حسین ﷺ است؛ بنابراین سهم عظیم هیأت‌های

رئیس سازمان تبلیغات اسلامی گفت: هیأت گام به‌گام به سمت اهداف انقلاب اسلامی پیش می‌رود که مسائل روز انقلاب اسلامی توسط هیأت‌های مذهبی باید حل شود، چراکه در حال حاضر قریب ۱۰۰هزار هیأت مذهبی ثبت شده وجود دارد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین محمد قمی، ۱۷مرداد در یازدهمین همایش هیأت‌های محوری و برگزیده کشور با

تجلیل از ده‌ها سال مجاهدت علمی، انقلابی و اجتماعی

آیت الله آصف محسنی رَحْمَةُ اللهِ عَلَیْهِ

عالم ربانی، الگوی جهاد و مبارزه با ظلم و استکبار حضرت آیت‌الله محمد آصف محسنی رحمۃ‌الله‌علیه مؤسس جنبش اسلامی افغانستان، از علمای برجسته افغانستان و رئیس شورای علمای شیعه این کشور، بعد از عمری جهاد در راه خداوند و در زمینه‌های مختلف علمی، فرهنگی و سیاسی و اجتماعی ۱۴مرداد در سن ۸۴سالگی بر اثر بیماری که یک‌سال پیش به آن دچار شده بود، در کابل دار فانی را وداع گفت. پیکر این عالم مجاهد، ۱۵مرداد پس از تشییع در مدرسه خاتم‌النبيين کابل که خود پایه گذار و موسس آن بود، به خاک سپرده شد.

امام خامنه‌ای، حضرات آیات سیستانی، مکارم شیرازی، جوادی آملی، رؤسای قوا، یزدی رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه و حجت‌الاسلام والمسلمین بهجت‌پور مدیر حوزه‌های علمیه خاوران با صدور پیام‌های جداگانه‌ای درگذشت این فقیه و مجاهد نستوه را تسلیت گفتند.
گزیده‌ای از این پیام‌ها به این شرح است:

امام خامنه‌ای

بسمه تعالی

درگذشت عالم مجاهد مرحوم آیه‌الله آقای حاج شیخ محمدآصف محسنی رحمة‌الله‌علیه را به عموم ارادتمندان ایشان در افغانستان و ایران و به خاندان مکرم ایشان تسلیت عرض می‌کنم. ده‌ها سال مجاهدت فی سبیل الله در میدان‌های سیاسی و فرهنگی و علمی و اجتماعی در کشور اسلامی افغانستان و همراه با مردم شجاع و غیور آن سامان، کارنامه افتخارآمیز این روحانی بلندپایه را نشان می‌دهد و برکات مستمر و ماندگار آن، میراث ارزشمند معنوی آن بزرگوار است.

رحمت و رضوان الهی را برای آن مرحوم مسألت می‌کنم.

سیدعلی خامنه‌ای / ۱۶مرداد ۱۳۹۸

آیت‌الله‌العظمی سیستانی

با کمال تأسف و تأثر خبر درگذشت آیت‌الله حاج شیخ محمد آصف محسنی رحمۃ‌الله‌علیه (طاب ثراه) را دریافت کردیم، فقدان ایشان که از علمای بزرگ، از متفکران مخلص و از مجاهدان راه استقلال و وحدت ملت افغانستان بودند، خسارت بزرگی است.

آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی

آن عالم بزرگوار تعلق به تمام عالم شیعه و جهان اسلام داشت. آثار گرانبهای علمی که از او به یادگار مانده، عمق او را در مسائل علمی آشکار می‌سازد و آثار مهم فرهنگی مانند حوزه علمیه بسیار بزرگ کابل نشانه عشق و علاقه او به این گونه مسائل بود. آن عالم بزرگوار را می‌توان در عداد علمای مهم اسلام نام برد که واقعاً مبدا کارهای مهمی بود، ما امیدواریم خلأ حاصل از رحلت این بزرگوار به وسیله شاگردانش تا حد زیادی پر شود.

آیت‌الله‌العظمی جوادی آملی

ارتحال عالم ربانی، مجاهد نستوه حضرت آیت‌الله محمد آصف

مسئول مرکز امور صیانتی حوزه در جمع مسئولان حوزه سمنان

تأثیر کمک روحانیت در جریان سیل برابر چندین سال تبلیغ بود

کردم و در ژرزه کرمانشاه نیزبنده حضور داشتم.
همیاری و کمک روحانیت کم نظیر بود.

مسئول مرکز امور صیانتی حوزه‌های علمیه تصریح کرد: در جریان سیل امسال دریکی از استان‌ها، با توجه به حجم سیل موجود برخی از مسئولان محلی اظهار عجز و ناتوانی در این سیل کردند؛ اما حرکت روحانیت در کمک‌رسانی به سیل‌زدگان، چهره‌های غمناک را به شادمانی تبدیل کرد. وی با اشاره به حضور روحانیت در جریان سیل، افزود: حضور جهادی روحانیت در کنار مردم سیل‌زده یک تبلیغ عملی بود و شاید اگر طلبی را چندین سال تبلیغ می‌کردیم، به‌اندازه این حضور نمی‌توانست نتیجه‌بخش باشد.

به گزارش خبرگزاری حوزه از دامغان، حجت‌الاسلام والمسلمین مجتبی فاضل، ۱۴مرداد در جمع مسئولان حوزه علمیه استان سمنان در مدرسه علمیه امام علی علیه‌السلام شهر دیباج، با اشاره به کمک روحانیت به مردم مناطق سیل‌زده، اظهار داشت: در جریان سیل امسال، بنده از همان روزهای اول در سیل آق‌قلا و گمیشان حضور پیدا

حجت‌الاسلام والمسلمین فاضل، با اشاره به این‌که دشمن درحوزه ادبیات گفتاری و رفتاری روحانیت، بسیار هجمه‌پراکنی می‌کند، خاطرنشان کرد: دشمن کارهای خوب روحانیت را برجسته نمی‌کند و دنبال این نیست که اصلاً خوبی‌ها را مطرح کند و اگر جایی کوچک‌ترین اشتباهی رخ دهد، دنبال برجسته‌سازی آن است. مسئول مرکز امور صیانتی حوزه‌های علمیه با بیان این‌که باید کارهای خوبی که از سوی روحانیت در جریان

خدمت به مردم شکل می‌گیرد، معرفی شود، اضافه کرد: امروز در قلب آفریقا شیخ زکازی و در کشورهای دیگر نظیر افغانستان، عراق و... فریاد اسلام‌خواهی بلند است که از حوزه و روحانیت شیعه نشأت گرفته است. اینها بیان‌گر عظمت و اقتدار اسلام ناب و انقلاب اسلامی است که باید این قدرت را در درون حوزه‌های علمیه حفظ کرد.

مسئول مرکز امور صیانتی حوزه‌های علمیه با تأکید بر پرهیز از سیاه‌نمایی در مشکلات، تصریح کرد: دشمن در بحث مشکلات، دنبال سیاه‌نمایی است که باید مراقب این ترغند بود و کارهای جهادی طلاب و روحانیون را نیز انعکاس داد.

گفتنی است، پیش‌از سخنان حجت‌الاسلام والمسلمین فاضل، حجت‌الاسلام مجید نجف‌زاده مسئول امور صیانتی حوزه علمیه استان سمنان، گزارشی از اقدامات روحانیت استان در حوزه‌های مختلف از جمله فعالیت‌های جهادی در بحث سیل امسال ارائه کرد.

معاون امور طلاب حوزه علمیه تهران تشریح کرد

نقش مثبت ستاد بحران نهادهای حوزوی در مناطق سیل‌زده

در این شورا بررسی می‌شود، می‌توانند در جلسات شورا شرکت کنند. هم‌چنین این شورا از افراد و نهادهای غیرحوزوی به‌صورت میهمان دعوت می‌کند. تا از نظرات کارشناسی و تخصصی آن‌ها استفاده کند.

معاون امور طلاب حوزه علمیه تهران ادامه داد: در این شورا کارگروه‌هایی از قبیل کارگروه خدمات امور طلاب، کارگروه فضای مجازی و کارگروه تبلیغ ذیل نهادهای حوزوی تشکیل شده است تا بتوانند در مسائل مختلف تخصصی ترورود کنند. وی در خصوص فعالیت شورا در سال جدید هم، گفت: امسال شروع فعالیت این شورا مصادف با تشکیل ستاد بحران برای سیل‌زدگان بود. این ستاد با دعوت از مراکزی هم‌چون بسیج و هلال احمر و ایجاد هماهنگی مرکز-خدمات حوزه‌های علمیه با سایر نهادها و جمع‌آوری کمک‌های مردمی برای سیل‌زدگان، اعزام نیروهای جهادی که به کمک سیل‌زدگان شناختند و هم‌چنین هماهنگی با هلال احمر و کمیته امداد و سایر مراکز که بتوانند برای سیل‌زدگان مؤثر باشند، به‌نحو احسن به انجام رسانید.

حجت‌الاسلام مهدوی‌خواه در پایان خاطرنشان کرد: شورای نهادهای حوزوی تهران و ستاد بحران این شورا در راستای کمک‌رسانی به سیل‌زدگان، با ایجاد دو پایگاه یکی در پلدختر لرستان و دیگری در خوزستان کمک‌های مردمی و اعزام نیروی‌های جهادی را هماهنگی و انجام می‌داد.

حجت‌الاسلام مهدوی‌خواه گفت: این‌ستاد با جمع‌آوری کمک‌های مردمی برای سیل‌زدگان، اعزام نیروهای جهادی به مناطق سیل‌زده و نیز هماهنگی با هلال احمر، کمیته امداد و سایر مراکز توانست در امدادرسانی به سیل‌زدگان مؤثر باشد.

حجت‌الاسلام مهدوی‌خواه در گفت‌وگو با خبرگزاری حوزه در تهران، با بیان این‌که شورای نهادهای حوزوی تهران، از ابتدای سال ۹۶ به دستور آیت‌الله اعرافی تشکیل شد، افزود: مدیریت حوزه علمیه تهران، مرکز خدمات حوزه دفتر تبلیغات و سازمان تبلیغات اسلامی، جامعه‌المصطفی‌العالمیه و حوزه علمیه خاوران به‌عنوان عضودائم در این شورا حضور دارند.

معاون امور طلاب حوزه علمیه تهران در خصوص نحوه کارکرد این شورا، گفت: این شورا در هر ماه باید یک جلسه تشکیل دهد و هدف از تشکیل این جلسات، توانمندسازی و رفع مشکلات حوزه علمیه و طرح موضوعات راهبردی است که بتواند احصا بکند و روی این موضوع‌ها بحث کند و دیگر این‌که شورا بتواند بین نهادها هماهنگی ویژه‌ای را ایجاد کند که مشکلات و موانع را از نزدیک ببینند تا بتوانند با سرعت و دقت بیشتری مسائل را حل و فصل کنند. وی افزود: شورای نهادهای حوزوی اعضای غیردائم هم دارد که از جهتی با حوزه علمیه در ارتباط هستند و با توجه به صلاحیت‌هایی که

توجه به مهارت‌اندوزی برای آنان از جمله ویژگی‌هایی است که در برنامه جدید گنجانده شد. وی از طراحی و ارائه برنامه جدید آموزشی مبتنی بر قرآن، نهج‌البلاغه و صحیفه سجادیه در ۴ بعد دانشی، بینشی، ارزشی و روشی در حوزه علمیه خراسان خبر داد و ابراز کرد: تلاش شده است تا بتوان با تکیه بر این چهار بعد، زمینه توانمندسازی را در طلاب پدیدار کرد و بعد ارزشی و اخلاقی مبتنی بر نهج‌البلاغه، صحیفه سجادیه و مباحث قرآنی ارائه شده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین ارفع ادامه داد: در مرحله بعد متناسب با چهار عرصه پاسخ‌گویی به نیازهای دورنی حوزه، جامعه، نظام اسلامی و نظام بین‌الملل مدارس و مراکز تخصصی حوزه علمیه خراسان توسعه داده شد. امروز ۳۲ مرکز تخصصی در بخش خواران و بردارن وجود دارند که طلاب در این عرصه‌ها به نیازهای جامعه را بدهد. خاطرنشان کرد: عنایت به برنامه‌های بصیرتی و دانشی برای طلاب سطح عمومی و

تمدید مهلت ارسال مقالات به همایش بین‌المللی نظریه انتظار در اندیشه امام خامنه‌ای

مهلت ارسال آثار به همایش بین‌المللی نظریه انتظار در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای تا ۳۰ آبان ۱۳۹۸ تمدید شد.

همایش بین‌المللی نظریه انتظار در اندیشه آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای مدظله‌العالی به‌منظور تبیین آموزه‌های مرتبط با مسئله انتظار، از سوی پژوهشکده مهدویت و آینده‌پژوهشی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و با همکاری معاونت پژوهش و کانون امامت و مهدویت جامعه‌الزهرای علیه‌السلام برگزار می‌شود.

محورهای اصلی همایش شامل مفهوم و چیستی نظریه‌پردازی در حوزه انتظار، مهدویت از دیدگاه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، مبانی و ابعاد نظریه انتظار در اندیشه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، نظریه انتظار در اندیشه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای مدظله‌العالی، ابعاد نظریه انتظار در اندیشه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای و مقایسه نظریه انتظار در اندیشه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با نظریات معطوف به آینده هستند. هم‌چنین ویژگی‌ها و شاخصه‌هایی چون «جامعه منتظر، وظایف و کارکردهای جامعه منتظر، راهکارهای تحقق جامعه منتظر در اندیشه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، آسیب‌شناسی انتظار و جامعه منتظر، و نیز جامعه موعود و منتظر در اندیشه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای مدظله‌العالی از محورهای اصلی این همایش به‌شمار می‌روند.

پژوهشگران می‌توانند چکیده مقاله خود را تا ۳۰ مهر و اصل آن را تا ۳۰ آبان ۹۸ به دبیرخانه همایش در جامعه‌الزهرای علیه‌السلام کانون امامت و مهدویت انجمن علمی فرهنگی طلاب تحویل دهند. گفتنی است، این همایش در پایگاه استنادی علوم جهان اسلام به ثبت رسیده و مجوز ISC را دریافت کرده است و مقالات برگزیده در مجلات علمی‌پژوهشی و نیز در مجموعه مقالات به چاپ خواهد رسید. جهت کسب اطلاعات بیشتر، می‌توانند با شماره تلفن‌های ۳۲۱۱۱۹۲ و ۳۲۱۱۲۳۶ تماس بگیرند.

هم‌چنین علاقه‌مندان می‌توانند جهت ارسال مقاله به دبیرخانه همایش و نیز دریافت اطلاعات بیشتر با رابط جامعه‌الزهرای علیه‌السلام در همایش، با شماره تلفن ۳۲۱۱۲۹۲ دفتر کانون امامت و مهدویت تماس بگیرند.

فراخوان پذیرش رشته‌های تخصصی فقه نظام

در مؤسسه آموزش عالی حوزوی امام رضا علیه‌السلام

مؤسسه آموزش عالی حوزوی امام رضا علیه‌السلام تهران تحت اشراف استاد علی‌اکبر رشاد، از میان طلاب واجد شرایط در رشته‌های فقه‌السیاسیه، فقه‌القضا، فقه‌الاقتصاد و فقه‌المالکیه الفکریه دانش‌پژوه می‌پذیرد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، اشتغال در سطح سه، داشتن استعداد و فرصت کافی جهت انجام پژوهش و قبولی در مصاحبه علمی از جمله شرایط تحصیل در این مؤسسه است.

یادآوری می‌شود، علاقه‌مندان تا ۱۵ شهریور فرصت دارند، با مراجعه به پایگاه اطلاع‌رسانی emanreza-ac.com ثبت‌نام کنند.

شرکت اساتید حوزه تهران

در آزمون مهارت‌های پژوهشی

نخستین آزمون ماده واحده آموزش دوره عمومی مهارت‌های پژوهشی اساتید حوزه علمیه تهران، با حضور ۱۵ نفر از اساتیدی که در مهلت مقرر، دروس مهارت‌های پژوهشی را از طریق مجازی به اتمام رسانده‌اند، توسط معاونت پژوهش حوزه تهران برگزار شد.

حجت‌الاسلام سیدعلی شمس سرپرست معاونت پژوهش حوزه علمیه تهران، در گفت‌وگو با خبرگزاری حوزه در تهران با اعلام این خبر، گفت: بر اساس ابلاغیه مدیر محترم حوزه‌های علمیه، همه اساتید معظم حوزه‌های علمیه کشور، موظف‌اند پس از ابلاغ ماده واحده، نسبت به گذراندن دوره‌های ارتقای دانش و مهارت پژوهشی اقدام نمایند. بر اساس این ابلاغیه، صدور حکم استادی و ارتقای آن، منوط به گذراندن موفق دوره مذکور خواهد بود. وی اظهار کرد: با توجه به محدودیت پذیرش اساتید به صورت مجازی، و محاسن و سهولت استفاده از این روش و زمان‌بندی معین‌شده برای طرح، به اساتید مکرم مدارس علمیه استان توصیه می‌شود در اسرع وقت (به‌خصوص در ایام باقی‌مانده از تعطیلات تابستان) نسبت به گذراندن دوره اقدام نمایند.

حجت‌الاسلام شمس با بیان این‌که در مرحله نخست، لیست همه اساتید دارای حکم تدریس در استان، به مرکز آموزش‌های کاربردی حوزه‌های علمیه و معاونت پژوهش اعلام، شده و ثبت‌نام اولیه صورت گرفته است، افزود: اساتید محترم می‌توانند با مراجعه به نشانی اینترنتی mk-m.ismc.ir بخش «آموزش مجازی» و استفاده از کد ملی برای نام‌گذاری و شماره همراه برای رمز عبور، نسبت به گذراندن دروس اقدام نمایند.

حجت‌الاسلام شمس خاطرنشان کرد: هم‌چنین بر اساس آیین‌نامه اجرایی ماده واحده، اساتید واجد یکی از شرایط ذیل، با ارائه مستندات به معاونت پژوهش استان و تأیید آن، از گذراندن دوره مذکور معاف هستند:

- دارندگان گواهی معتبر دال بر گذراندن موفق سرفصل‌های فوق‌الذکر منوط به ارائه مستندات؛
- اساتید درس روش تحقیق منوط به احراز توانایی در تدریس عناوین آموزشی مصوب دوره؛
- اساتید داور و راهنمای پایان‌نامه‌ها و رساله‌های سطح ۳ و ۴ حوزوی؛
- دارندگان مقالات علمی پژوهشی یا علمی-ترویجی، منوط به چاپ یا گواهی پذیرش در مجلات دارای رتبه علمی؛
- اساتید دروس خارج؛
- اساتید دارای مدرک سطح ۴ حوزوی و یا معادل دانشگاهی آن؛
- اساتید بالای ۵۰سال سن.

وی در پایان افزود: اساتید محترم جهت کسب اطلاعات بیشتر، می‌توانند با شماره تلفن ۹۰۰۴۸۸۷۷ داخلی ۴۰۵، معاونت پژوهش حوزه علمیه استان تهران، تماس حاصل نمایند.

هُوَ عَيْدُ اللَّهِ جَلَّ إِسْمُهُ الْأَكْبَرُ وَ مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا وَ تَعَيَّدَ فِي هَذَا الْيَوْمِ، وَ عَرَفَهُ حَزْمَتُهُ وَ إِسْمُهُ فِي السَّمَاءِ يَوْمَ الْعَهْدِ الْمَعْهُودِ وَ فِي الْأَرْضِ يَوْمَ الْمِيثَاقِ الْمَأْخُودِ وَ الْجَمْعُ الْمَشْهُودِ...

روز غدیر عید بزرگ خداست ، خدا پیامبری مبعوث نکرده، مگر این‌که این روز را عید گرفته و عظمت آن را شناخته و نام این روز در آسمان ، روز عهد و پیمان و در زمین ، روز پیمان محکم و حضور همگانی است.
وسائل الشیعه، ۵۵: ۲۲۴، ج۱

▫ **مروری بر روند تأسیس، توسعه و فعالیت‌های مرکز تحقیقات زن و خانواده**

▀ در موضوعات مختلف از جمله موضوع زنان یک مقدار جوزدگی صورت می‌گیرد؛ یعنی مسایل نوپدیدى در حوزه خانواده و زن پیش می‌آید؛ همان‌طورکه ویل دورانت می‌گوید: «اگر از من بپرسید مهم‌ترین حادثه قرن بیستم چیست؟ به نظرمن کشف اتم یا تسخیرفضا نیست بلکه تحول در خانواده است»، یک تحولانی در حال رخ دادن است و پدیده‌های نوظهوری در جامعه مشاهده می‌شود که ما می‌خواهیم به آن‌ها پاسخ‌های قدیمی بدهیم و فهم ما از این موضوعات، همان فهمی است که قبل از این نوپدیدگی وجود داشته است.

▫ **زمانی‌که مرکز تحقیقات زن و خانواده تشکیل شد، تحقیق در مورد مسایل عینی و اجتماعی و خصوصا مسایل زن و خانواده چندان مورد توجه حوزه نبوده است، چه شد که مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران به فکر تشکیل این مرکز افتاد؟**

▀ سال ۷۵ یکی از دوستان ما یعنی حجت‌الاسلام والمسلمین محمدنقی سبحانی رئیس مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما شد. در آن زمان من یک ذهنیتی داشتم که در موضوع زن بسیاری از افراد مشهور دیدگاه‌هایی مطرح می‌کنند که بداهه‌گویی است و طبیعتاً نمی‌تواند حرف‌های دقیقی باشد.

مثلاً یکی از علمای بزرگ در جلسه‌ای یک سخنرانی فلسفی کرده‌اند و در آن جلسه از ایشان در مورد زن سؤال شده است که تفاوت زن و مرد در برخی از روایات چگونه است؟ ایشان هم بداهتاً چیزی به ذهنشان رسیده و گفته‌اند، اما با وجود این‌که این موضوع پروژه ذهنی‌شان نبوده است و علی‌القاعده موضع‌گیری‌های در لحظه از دقت بالایی برخوردار نیست، چون ایشان شخصیت مهمی بوده‌اند، این سخن به جزوه و کتاب تبدیل می‌شود و ارجاعی که به سخن ایشان یا سایر بزرگان می‌شود، گاهی بیش از ارجاع به قرآن و روایات است.

بررسی اجمالی ما نشان می‌داد که متخصص زیادی در حوزه زن نداریم و افراد بدون این‌که دغدغه ذهنی‌شان باشد، در این مسئله سخن می‌گویند. پژوهش‌های درخوری هم نداشتیم و باید با نگاه تخصصی‌تری موضوع زنان را پیگیری می‌کردیم.

از سوی دیگر احساس می‌کردیم در موضوعات مختلف از جمله موضوع زنان، یک مقدار جوزدگی صورت می‌گیرد؛ یعنی مسایل نوپدیدى در حوزه خانواده و زن پیش می‌آید؛ همان‌طورکه ویل دورانت می‌گوید: «اگر از من بپرسید مهم‌ترین حادثه قرن بیستم چیست به نظرمن کشف اتم یا تسخیر فضا نیست؛ بلکه تحول در خانواده است». تحولانی در حال رخ دادن است و پدیده‌های نوظهوری در جامعه مشاهده می‌شود که ما می‌خواهیم به آن‌ها پاسخ‌های قدیمی بدهیم و فهم ما از این موضوعات همان فهمی است که قبل از این نوپدیدگی وجود داشته است. مثلاً در اشتغال زنان من از یک شخصی که مشهور است؛ اما مسایل زنان حوزه تخصصی او نبوده است، می‌پرسم: نظراتان دمورد اشتغال زنان چیست؟ پاسخ می‌دهد: اسلام با بی‌کارگی مخالف است. اصلاً تصور او از اشتغال زنان، کار و فعالیت است؛ درحالی‌که اشتغال در جامعه مدرن مختصات جدیدی پیدا کرده است که وقتی در مورد آن سخن می‌گوییم، باید انگشت اشاره به سمت آن چیزی باشد که در میدان اجتماعی وجود دارد و رواقع وجوه نوپیدی این موضوعات که دیده نمی‌شد. گاهی اوقات در مورد یک موضوع، قضاوت‌ها، من‌وجه بود؛ یعنی جامع‌نگری‌ها نسبت به موضوع انجام نمی‌شد؛ مثلاً وقتی در مورد ورزش قهرمانی زنان می‌پرسیدیم که اگر سؤال‌شونده او یک شخص سنتی بود، از این زاویه نگاه می‌کرد که ورزش زنان دارای یک وجه تریح است که باید دید آیا زن با حجاب وارد عرصه می‌شود یا خیر و یا حداکثر یک زاویه دیگر؛ اما گاهی اوقات زوایای دیگری هم در تحلیل‌ها مغفول است که باعث می‌شود، حرف ما براساس یک تحلیل جامع نباشد؛ مثلاً وجوه اقتصادی و سیاسی و ورزش قهرمانی زنان چیست یا کارکردهای فرهنگی ورزش قهرمانی زنان چیست؟

احساس ما این بود که یک سطحی‌نگری‌هایی در فهم موضوعات زنان انجام می‌شود. از طرف دیگر نظام اسلامی هم یک نیازهایی دارد که آن نیازها را با یک ادبیات ساده‌ای جواب می‌دهیم؛ حاکمیت، نگاهی با رویکرد حاکمیتی می‌خواهد؛ یعنی می‌خواهد بداند از نگاه حاکمیت چگونه مسئله‌اش حل شود. مثلاً ممکن است، یک زن از من بپرسد: آیا اشکالی ندارد که شاغل بشوم؟ من می‌گویم: اگر شوهرت راضی است و شغل هم مباح است، اشکالی ندارد. در این‌جا یک پاسخ فقهی به یک فرد است؛ اما وقتی مثلاً وزارت تعاون با مرکز امور زنان در دولت می‌پرسد که آیا در برنامه‌های توسعه برای اشتغال زنان سیاست تشویقی قرار بدهم یا خیر؟ مسئله چیز دیگری است و می‌خواهد برای اشتغال زنان ارزش‌گذاری کند. در این صورت نمی‌توانم آن پاسخی را که به پرسش آن خانم می‌دهم، به حاکمیت هم بدهم. یا مثلاً وقتی دختری از من می‌پرسد: می‌خواهم در دانشگاه درس

در گفت‌وگو با حجت‌السلام والمسلمین زیبایی‌نژاد مطرح شد

تحول در نهاد خانواده مهم‌ترین پدیده قرن بیستم

بیست‌ویک سال از تأسیس دفتر مطالعات و تحقیقات زنان که امروز به مرکز تحقیقات زن و خانواده تبدیل شده است، می‌گذرد. این مرکز زمانی به‌عنوان نهاد وابسته به مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران تأسیس شده است که توجه چندانی به مسائل میدانی زنان در مطالعات علمی حوزه وجود نداشته است، اما اکنون به مرجعیت مسائل زن و خانواده نه‌تنها در حوزه، بلکه در کشور دست یافته است.

حجت‌الاسلام والمسلمین محمدرضا زیبایی‌نژاد از ابتدا ریاست این مرکز را برعهده داشته است و تجربیات فراوانی در راه‌اندازی آن اندوخته و مصاحبه‌هایی که با او انجام می‌شود، عمدتاً ناظر به مسئله‌ای علمی یا اجتماعی است. مصاحبه پیش‌رو به روند تأسیس و توسعه مرکز تحقیقات زن و خانواده و برنامه‌های آتی آن پرداخته است که متن این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

بررسی اجمالی

بررسی اجمالی ما نشان می‌داد که متخصص زیادی در حوزه زن نداریم

و افراد بدون این‌که دغدغه ذهنی‌شان باشد، در این مسئله سخن می‌گویند. پژوهش‌های درخوری هم نداشتیم و باید با نگاه تخصصی‌تری موضوع زنان را پیگیری می‌کردیم.

بخوانم و مدرک بگیرم و برای جامعه مفید باشم، آیا حضور در محیط مختلط دانشگاه اشکال دارد یا خیر؟

من می‌پرسم: اگر نمی‌خواهی در این محیط مختلط گناه کنی و مواظب رفتارت هستی، اشکال ندارد؛ البته بهتر بود که نمی‌رفتی؛ اما اشکالی هم ندارد. آیا به حاکمیت هم باید همین جواب را داد؟ اگر وزارت علوم گفت، می‌خواهم دانشگاه با کلاس مختلط راه بیندازم. باید عین همان پاسخ آن دختر را بدهم یا باید پاسخ دیگری بدهم؟ ممکن است، موضوعی از زاویه مناسبات فردی یک حکم داشته باشد و از زاویه مناسبات حاکمیتی حکمش فرق کند؛ کما این‌که در اول انقلاب وقتی هنوز سیستم بانکداری اسلامی نبود، ما پول در بانک می‌گذاشتیم و ربا می‌دادند. کاربانک حرام بود؛ ولی چون سیستم جایگزینی نداشتند و حذف بانک، اقتصاد دولت و جامعه را به هم می‌ریخت، تا سال ۶۱ که سیستم بانکداری جدید آمد، سیستم قبلی را نگه داشته بودند. می‌گفتند پول را در بانک نگه دارید، اما کسی حق گرفتن ربا ندارد. در این‌جا سیستم بانکی کار خودش را می‌کرد و ما هم کار خودمان را می‌کردیم. دو تکلیف مختلف وجود داشت، تا مناسبات جدید پیش آید.

ذهنیت ما این بود که موضوع زنان و خانواده، موضوع مهمی است که به آن پرداخته نمی‌شود یا عامیانه پرداخته می‌شود و ما باید با نگاه تخصصی وارد این عرصه شویم. ما هم اول طلبه بودیم؛ ولی دانش زنانه نداشتیم. حجت‌الاسلام سبحانی گفت: ما مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما را راه انداخته‌ایم و شما در این عرصه بخش زنان را فعال کنید. من با حجت‌الاسلام حق‌شناس که از دوستان بود، بخش زنان را راه انداختیم؛ اما می‌دانستم فضای صدا و سیما حتی در مرکزپژوهش‌های صدا و سیما، تنها بخشی از مسایل زنان را پوشش می‌دهد. هرچه بیشتر وارد کار می‌شدیم، نسبت به اهمیت موضوع بیشتر واقف می‌شدیم. از سال ۷۵ تا ۷۷ با مرکز پژوهش‌های صدا و سیما همکاری می‌کردیم و من نیروی حجت‌الاسلام حق‌شناس بودیم. سال ۷۷ زمینه‌ای فراهم شد که من باحجت‌الاسلام سبحانی – دقیقاً به یاد ندارم – باحجت‌الاسلام والمسلمین جمشیدی صحبت کردیم و ایشان مسئله را با مرحوم آیت‌الله شرعی مدیر حوزه‌های علمیه خواهران مطرح کردند. یک روز من را خواستند و گفتند: می‌خواهیم برای ما چنین نهادی را راه بیندازید. در آن‌جا گفتم: می‌خواهم تأمل و بررسی داشته باشم. در آن زمان با حجت‌الاسلام سبحانی و حق‌شناس بررسی‌ای کردیم و این مسئله را مطرح کردیم که هم در ساختار کار چه تصویری داشته باشیم و هم چه انتظاراتی داشته باشیم.

توصیه به خواندن زیارت غدیریه در روز عید سعید غدیر خم؛

زیارت غدیریه امیرالمؤمنین علیه که از احتجاجات شیعه است، خواندن آن در یوم الغدیر بلکه در دیگر ایام هم، بسیار شایسته و مناسب است، و همین‌طور ترجمه آن برای فارسی‌زبانان به جهت اشتمال آن بر مضامین عالیه و حجت و براهین بر حقانیت تشیع مفید و مناسب می باشد.

بخش اول

غرفه‌ای در آن شرکت کردیم.

به جز این ما اصولاً یک طرح جشنواره علمی داریم که از سالیان پیش در نظر داشته‌ایم؛ ولی باید زیرسازی علمی‌اش فراهم می‌شد. بعضی از نهادهای علمی گاهی بدون زیرسازی وارد می‌شوند و کار را ضایع می‌کنند. بخشمان این بود که دآوری در مورد پژوهش‌های دینی و اسلامی به حوزه منتقل شود و به‌خصوص دآوری پژوهش‌های زن و خانواده را باید در حوزه انجام داد؛ بنابراین جشنواره ملی و سپس جشنواره بین‌المللی عرصه زن و خانواده را پیش کشیده‌ایم تا هم پژوهش‌های خوب را یک جا جمع کنیم، هم نخبگان جهانی را در این عرصه شناسایی کنیم و ارتباط بگیریم و هم بتوانیم گفت‌وگو برگزار کنیم واعتباربخشی کنیم.

سال گذشته جلسه‌ای با دانشگاه علامه داشتیم که ۳۰ نفر از مدیران، اساتید و دانشجویان مطالعات زنان حضور یافتند و در جریان ظرفیت علمی مرکز ما قرار گرفتند. ما پیشنهاد داریم که حداقل سالی یک بار ادوری دو یا سه روزه داشته باشیم و کل اساتید مقطع دکترا و حتی ارشد از حوزه و دانشگاه از متدین و غیرمتدین با میزبانی ما جمع شوند و آخرین یافته‌های علمی کشور را ارائه بدهند و نیز بررسی کنیم که در عرصه بین‌الملل چه اتفاقی دارد می‌افتد. از چند سال پیش مجوز سطح ۳ رشته مطالعات اسلامی زنان حوزوی را گرفتیم و الان مباحثات ما برای راه‌اندازی رشته سطح چهار زنان است و در برنامه ۵ ساله اجرای یک رشته سطح چهار در سال ۹۹ دیده شده است. امسال باید آن را به تصویب برسانیم که در سال آینده اجرا کنیم.

کار دیگر ما این بود که بانی شدیم تا کارشناسان مطالعات زنان در حوزه، انجمن علمی زن و خانواده را تأسیس کنند. ما هم هرچه ظرفیت داشته باشیم، در اختیارشان قرار دهیم. به نظر ما تا الآن در مسیررو به رشدی بوده‌ایم؛ البته نقاط ضعفی هم داشته‌ایم؛ از جمله نقطه ضعف‌های ارتباطی که موجب شده است، به‌اندازه بیرون از حوزه، در حوزه دیده نشویم.

▫ **شما در حوزه مطالعات زن و خانواده یک مجموعه مرجع هستید. اگر نگاهی به مسایل اجتماعی کشور داشته باشیم، به نظر شما در موضوعات اجتماعی دیگر، حوزه تا چه‌اندازه توانسته است به مرجعیت برسد؟**

▫ الان پژوهشکده‌ای که متصل به ساختار رسمی حوزه باشد، نداریم؛ یعنی اگر ما مجوز پژوهشکده بگیریم، تنها نهاد خواهیم بود.

در بین نهادهای حوزوی نهادهای پیشرو هم داریم؛ اما پیشروی‌ها بیشتر در عرصه‌های سنتی خودمان بوده است؛ مثلاًفلسفه اسلامی، کلام و فقه. در حال حاضر تلاش‌هایی انجام می‌شود؛ ولی به ثمر نشتن آن به زمان نیاز دارد. وقتی در جلسه‌ای ۲۰ کارشناس می‌نشینند و کارشناس شما به‌عنوان پنجمین نفرحرف می‌زند وبقیه کارشناس‌ها به متن او حاشیه می‌زنند، اعتبار این است، نه آن‌که عنوان کسی دانشیار است یا...

به نظر من نباید انتظار داشت این جریان یک‌ساله یا دوساله اتفاق بیفتد؛ یعنی اگرقرار بود، این جریان ۲۱ ساله مرکز تحقیقات زن و خانواده را ۴-۳ ساله طی کنیم، زمین می‌خوریم. آن‌چه ماهیه خرسندی است، این است که نسل دومی در مرکز در حال پا گرفتن است که از ما قوی‌تر است. ما شاید جامع‌تر بودیم؛ اما آن‌ها متخصص‌تر هستند و در عرصه تخصصی خود عمیق‌تر وارد می‌شوند.

▫ **از جمله مسایلی که در مورد مرکز تحقیقات زن و خانواده مطرح می‌شود، این است که رئیس و جمعی از پژوهش‌گران آن آقایان هستند و این، برای تحقیق در مورد مسائل زنان مناسب نیست. نظر شما چیست؟**

▫ نقطه ضعفی که وجود دارد، این است که ما مصرف‌کننده دانش‌ورانییم؛ یعنی زمانی که می‌خواهیم بر روی طلبه سرمایه‌گذاری کنم، می‌گویم: اولویت ما جذب طلبه خواهر است؛ اما طلبه از خواهران نداریم. می‌خواهیم گروه مطالعات اجتماعی یا گروه روان‌شناسی راه بیندازیم. طلبه خواهر دانش‌ور بدهید، اما کو طلبه خواهر؟! به همین دلیل مجبور می‌شویم طلبه برادر جذب کنیم، بعد به ما اعتراض می‌کنند، چرا باید بودجه حوزه خواهران صرف طلاب برادر یا دانشگاهی‌ها شود به نظر ما باید مسئله میدان را حل کنیم.

▫ **به نظر شما موضوعاتی که لازم است، حوزه به‌صورت میدانی با آن‌ها درگیر شود و به آن‌ها به‌لحاظ علمی بپردازد چیست؟**

▫ میان‌رشته‌ای‌ها مثل زنان، جوانان و کودکان موضوعات مهم و نوپدیدى در جریان علمی هستند و حوزه باید با آن‌ها درگیر شود. اما میان‌رشته‌ای‌ها را گاهی مبتذل فهمیده‌ایم یعنی گفته‌ایم یک نفر بیاید به همه جا نوک بزند. امروز از روان‌شناسی زنان بنویسد، فردا از فقه زنان و پس فردا از حقوق زنان. به نظر می‌رسد، کسانی را می‌خواهیم که ضمن آشنایی عمومی با مباحث زنان در یک عرصه خاص تحقیق و تمرکز داشته باشند.

- سال هجدهم
- شماره ۶۲
- سه‌شنبه ۲۲ مرداد ۱۳۹۸
- ۸ صفحه + ۲۴ صفحه ویژه‌نامه اكمال‌الدین
- ۲۰۰۰ تومان

Ofogh-e Hawzah Weekly

- صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
- مدیر مسئول: سیدمفید حسینی‌کوهساری
- مدیر رسانه و اطلاع‌رسانی حوزه‌های علمیه: محمدرضا برته
- سردبیر: رمضانعلی عزیزی • با همکاری هیئت تحریریه
- تلفن: ۳۳۹۰۰۵۳۸ • نمابر: ۳۳۹۰۱۵۲۳ • صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱
- نشانی: قم، بلوار جمهوری، کوچه ۲، پلاک ۱۵
- پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir
- پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir
- امور هنری: سید امیر سجادی
- کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: گلریز ۶۶۷۹۵۴۴۲

غدیریه

با امیرالمؤمنین علیه

غلامرضا سازگار

ای به خلق از خلق اولی یا امیرالمؤمنین علیه

وی به جن و انس مولا یا امیرالمؤمنین علیه

خلق بی‌تو قطره را هم جدا افتاده‌اند

با تو می‌گردند دریا یا امیرالمؤمنین علیه

کیست جز تو بآء بسم‌الله رحمان الرحیم

در کتاب حق تعالی یا امیرالمؤمنین علیه

از خدایی با خدایی تا خدایی در خدا

ای خدا را عبد اعلا یا امیرالمؤمنین علیه

در شب معراج بر گوشش رسید آوای تو

هر چه احمد رفت بالا یا امیرالمؤمنین علیه

طاعت کونین بی تو شعله‌ای از دوزخ است

بس بود مهر تو را یا امیرالمؤمنین علیه

پیش‌تر از بودن ما ای همه چشم خدا

چشم بگشودی تو بر ما یا امیرالمؤمنین علیه

من نمی‌دانم که هستی آن‌قدر دانم که هست

خلق عالم بی‌تو تنها یا امیرالمؤمنین علیه

من نمی‌دانم که هستی آن‌قدر دانم که گشت

کشته‌آه راه تو زهرآبی یا امیرالمؤمنین علیه

هرکه در محشر بود دستش به دامن کسی

ما تو را داریم فردا یا امیرالمؤمنین علیه

شک ندارم این که فردا دوستان خویش را

خود کنی در حشر پیدا یا امیرالمؤمنین علیه

در قفایت می‌دود چون سایه روز و شب نماز

چون کنی رو در صلا یا امیرالمؤمنین علیه

نی همین امروز دست خلق بر دامن توست

انبیا گویند فردا یا امیرالمؤمنین علیه

ای نگاهت بهتر از گلهای خندان بهشت

سوی ما هم چشم بگشا یا امیرالمؤمنین علیه

تو وصی احمدی انصاف اگر دارد عدو

بس بود «من کنت مولا» یا امیرالمؤمنین علیه

ناز بر جثت کند، آن‌کو کند با یک نگاه

باغ حسنت را تماشا یا امیرالمؤمنین علیه

تا به دست دل بگیرم دامن مهر تو را

پای بئهادم به دنیا یا امیرالمؤمنین علیه

دوست دارم گر به باغ خلد هم سیرم دهند

جز توأم نبود تمنا یا امیرالمؤمنین علیه

با تولاى تو حتی در جحیمم گر برند

از جحیمم نیست پروا یا امیرالمؤمنین علیه

تا به روی دوش احمد پا نهادی در حرم

یا علی گفتند بت‌ها یا امیرالمؤمنین علیه

این عجب نبود تواند کبرپایی بختشد

قادر حی توانا یا امیرالمؤمنین علیه

بی تو فاء « فوق ایدهیم » ندارد نقطه‌ای

ای تو بسم‌الله را « با » یا امیرالمؤمنین علیه

تو همه نادیدنی‌ها را به چشمت دیده‌ای

ای خدا را چشم بینا یا امیرالمؤمنین علیه

در همان آغوش مریم داشت نامت را به لب

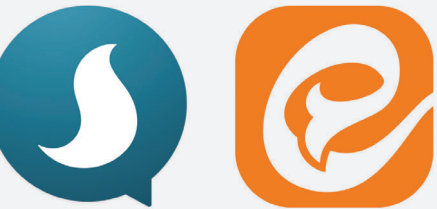
تا مسیحا شد مسیحا یا امیرالمؤمنین علیه

اتما و بلغ و تطهیر در شان تو بود

بارها کردیم معنا یا امیرالمؤمنین علیه

میثم آلوده دامانم تو خود با یک نگاه

پاک کن پرونده‌ام را یا امیرالمؤمنین علیه

کانال هفته‌نامه افق حوزه

در پیام‌رسان‌های

سروش و ایتا

@ofogh_howzah